

DE QVIBUSDAM

EXIMIIS PROPRIETATIBVS CIRCA DIVISORES POTESTATVM OCCURRENTIBVS.

§. 1.

Constat omnes progressionēs geometricas, veluti r^i ; a^i ; a^i ; a^i ; etc. ita esse comparatas, vt, dum singuli termini per numerum quemcumque N , qui ad a sit primus, dividuntur, residua post certum intervallum iterum eodem ordine renentantur; et quia primum residuum est unitas, semper dabitur eiusmodi potestas a^i , quae per N divisā iterum relinquit unitatem; sequentes vero potestates a^{i+1} ; a^{i+2} ; a^{i+3} ; etc. eadem residua praebeunt, quae ex terminis a , a^2 , a^3 , etc. sunt nata. Deinde etiam demonstratum est, si N fuerit numerus primus, tum semper poterantem $a^N - 1$ iterum pro residuo unitatem exhibere. Saepemenero autem ista potestas $a^N - 1$ minima est, quae per N divisā unitatem relinquit; interdum vero etiam vsu venit, vt minor potestas a^i idem praestet; tum autem semper n est pars aliquota exponentis $N - 1$; atque hinc nascitur quaestio attentione nostra non indigna: *Quenam pro quo-*

3VS

quas dividere N sit minima potestas a^n , ex qua residuum oriatur -1 ? Atque hinc quaestio alia latius patens proponi potest: *Quenam sit infima potestas a^n , quae per datum numerum N divisā datum relinquit residuum r* ? Quae quae sit huc redit, vt exhibeatur minima forma $a^n - r$, quae per datum numerum N fuerit divisibilis. Quin etiam quaestio adhuc generalius proponi potest, vt investigetur exponentis x , quo haec formula $f a^x + g$ reddatur divisibilis per datum numerum N .

§. 2. Solutio huius problematis imprimis requiritur ad numeros perfectos investigandos. Cum enim forma horum numerorum sit $2^{x-1} (2^x - 1)$, quoties $2^x - 1$ fuerit numerus primus; statim evidens est, hoc evadere non posse, nisi ipse exponent n fuerit numerus primus; quoadvidem huiusmodi forma $2^{x^2} - 1$ semper habet divisores $2^x - 1$ et $2^x - 1$. Neque vero vicissim sequitur, quoties n fuerit numerus primus, tum etiam formam $2^n - 1$ fore numerum primum. Plures enim casus iam sunt explorati, quibus hoc non evenit; veluti si fuerit $n = 11$; $n = 23$; item $n = 29$; $n = 37$; ac praeterea sine dubio pluribus aliis casibus, quos omnes nondum explorare licuit. Alia autem via non patet ad hos casus investigandos, praeter eam, qua olim sum vsus, quae ita se habebat: Pingatur formulae $2^{2^x} - 1$ divisor, si quem habet, esse $2 \cdot p - 1$; et cum formula $2^{2^y} - 1$ semper divisoem habeat $2 \cdot p - 1$; sequitur hoc fieri non posse, nisi n fuerit pars aliquota ipsius $2 \cdot p$, sive $2 \cdot p$ multiplicum ipsius n . Sumto ergo $p = \lambda n$, fiet divisor $2 \cdot \lambda n - 1$; ex quo concluditur, si formula $2^{2^n} - 1$ non sit numerus primus, eam alios divisores certe habere non posse, nisi qui in

Haec
for-

r^i ; a^i ; a^i ; a^i ; etc.
illi ter-
prius, eodem
s, fem-
lia. ite-
 a^{i+1} ; ex ter-
tantar-
r' pote-
e. Saepemenero
visu veni-
n fem-
ine nas-
am pro quo-

forma $2 \lambda n + 1$ continentur; atque hoc principio olim sum visus in investigatione numerorum primorum. Simili modo cum olim assertionem *Fermatii* examinasset, qua asseruerat, formulam $2^m - 1$ semper esse numerum primum, quodis exponens m fuerit ipse potestas binarii, quaestionem supra memoratam in subsidium vocare tum coactus, qua post plures calculos tandem inveni, formulam $2^{2^m} + 1$ diuisorem habere 641 ; ex quo nunc quaesito formari potest: quaenam sit binarii potestas infima, quae unitate aucta fiat per 641 diuisibilis? Methodus quidem, qua olim sum visus, per calculos satis laediosos procedebat; nunc autem se mihi obtulit alia methodus multo simplicior et expeditior, non solum hos memoratos casus circa potestates binarii resolvendi, sed quae adeo ad quaestionem illam generalissimam applicari possit, qua scilicet quaeritur infima potestas a^m , ut formula $f a^m + g$ per datum numerum N fiat diuisibilis. Hanc ergo novam methodum hinc breuiter sum expositurus; hanc autem in finem frequentia Lemmata sunt praemittenda:

Lemma 1.

§. 3. Si numerus quicumque A per alium N diuisus relinquat residuum r ; tum etiam omnes hi numeri: $r + N$; $r + 2N$; $r + 3N$, et in genere $r + \lambda N$, ac quae tanquam residua spectari possunt, quandoquidem hae ipsae formulae per N diuisae relinquant r .

Lemma 2.

§. 4. Si numerus A per diuisorem N diuisus relinquat residuum a , numerus vero B per eundem diuisus relin-

residua
bunt
per

det
 $A^x + a^y$;

beat
assign
quide
loco
rit, y
quoru

fatque
spectari
quandi
numeri

principio olim norum. Simili numerum primum binarii, quae vocare tum co-

ni, formulam ne quaesito forma, quae unitatem, quae quidem, quae procedebat; multo simpliciores casus circa ad quaestionem illicet quaeritur datum numerum methodum hanc frequentia

r alium N diuisus hi numeri: $r + \lambda N$, ac quandoquidem hae N diuisus eundem diuisus relin-

residuum b ; tum productum AB per N diuisum relinquet residuum ab . Hinc ergo potestates A^2 ; A^3 ; A^4 ; etc. dabunt residua a^2 ; a^3 ; a^4 ; etc.; quae pro lubitu, diuisione per N facta, ad minimos valores reducere licet.

Lemma 3.

§. 5. Si proposito diuisore N potestas a^x residuum det $= r$, potestas vero a^y residuum $= s$; tum potestas A^{x+y} residuum dabit $= r s$; unde etiam hae potestates a^{2x} ; a^{3x} ; etc. residua producent r^2 ; r^3 ; etc.

Lemma 4.

§. 6. Si vt ante pro diuisore N potestas a^x praebet residuum r , potestas vero a^y residuum s ; hinc etiam assignari poterit residuum respondens potestati a^{x-y} , quod quidem foret $= \frac{r}{s}$, si r per s diuidi possit. Quia autem loco r sumere licet $r + \lambda N$, semper λ ita desiniri poterit, vt haec forma $r + \lambda N$ per s diuidi queat, ac tum quotus dabit ipsum residuum potestati a^{x-y} respondens.

Lemma 5.

§. 7. Si pro diuisore N potestas a^x relinquat r , fatque $r + \lambda N = a^s$, ita vt a^s tanquam residuum spectari possit; tum potestas a^{x-a} residuum relinquet s , quandoquidem diuidendum et residuum semper per commune diuisorem deprime licet.

Problema generale.

§. 5. Proposita formula f a^x + g, invenire minimum exponentem x, quo haec formula per datum numerum N fiat divisibilis, sequidem id fuerit possibile.

Solutio.

Quaestio ergo huc reducitur, vt forma f a^x per numerum datum N diuisa reliquat residuum = -g. Quia nunc per Lemma primum pro residuo etiam haberi potest -g + lambda N, facile lambda ita assumere licebit, vt haec formula factorem obtineat a, vel adeo eius actiorem potestatem a^s. Sic igitur -g + lambda N = a^s, r, atque per lemma postremum quantitas f a^x - a per N diuisa residuum relinquet = r. Iam simili modo fiat r + lambda N = a^beta, s, et quantitas f a^x - a - beta dabit residuum s, sicque ulterius progredi licebit, sumendo s + lambda N = a^gamma, t; tum vero etiam t + lambda N = a^delta, u; porro u + lambda N = a^epsilon, v etc.; quo pacto quantitas a^x - a - beta - gamma - delta - epsilon per N diuisa residuum relinquet = v; haecque operationes eorsus continuentur, donec perueniatur ad residuum = f; ita, vt haec quantitas f a^x - a - beta - gamma - delta - epsilon residuum det = f; id quod semper continget, siquidem quaestio fuerit possibilis; atque hoc adeo antequam numeri ab exponente subtrahendi alpha + beta + gamma + delta + epsilon superent numerum N - 1, quia si exponentes ipsius a ultra hunc limitem continuentur, eadem reserua recurrit. Cum autem ad talem casum fuerit peruenitum, quo residuum est f, quia hoc evenit, si exponentis ipsius a fuerit = 0; hinc concludemus x = alpha + beta + gamma + delta etc. Omnes ergo has operationes ita succinse repraesentasse iuuabit:

— 1

enire minimum datum numerum possibile.

na f a^x per haberi potest aec formula restarem a^s, postremum relinquet = r, itas f a^x - a - beta it, sumendo a^delta, u; porro a - beta - gamma - delta - epsilon operationes fiduum = f; m det = f; fuerit possib-

hin Sin qua alic tam bit, partur qua deat co eub qua i i duc hui pent hui pent

— 1

-g + lambda N = a^delta, r
r + lambda N = a^beta, s
s + lambda N = a^gamma, t
t + lambda N = a^epsilon, u
...
z + lambda N = a^delta, f

hincque deducitur conclusio x = alpha + beta + gamma + delta + epsilon + zeta. Sin autem nunquam perueniatur ad tale residuum f, atque summa alpha + beta + gamma + delta + epsilon + zeta vsque ad N - x ascendat, problema pro impossibile est habendum.

Quoniam haec operationes expedite instituntur; tamen eas saepe numero haud medicriter contrahere licebit, praecipue si perueniri fuerit ad exiguum residuum r parva s, respondens formulae f a^x - a, ponendo S = alpha + beta + gamma; tum enim eius quadratum s^2 respondebit formulae f^2 a^x - a^2, quae per primam dividatur, vt formulae f a^x - a^2 respondet residuo -a^2; quod si non fuerit numerus integer, hoc s^2 scribendo r + lambda N, facile eo reducitur. Quin etiam eubus residui s^2 respondebit formulae f^2 a^x - a^2, quae per quadratum primae diuisa dabit formulae f^2 a^x - a^2, residuum = f^2. Quin etiam binae formulae diuersas in se muticem ducere licebit, et per primam diuidendo iterum ad newnam huiusmodi formulam perueniatur. Imprimis autem hoc conpendium maximum vnum praefabiti, vbi ad residua satis parua fuerit peruenitum; quarum potestates etiam superio-

— 1

res facile capiuntur, atque insuper fuerit primum residuum
— g numerus satis parvus vel adeo nullus.

Corollarium.

§ 9. Quoniam has operationes clare descripsimus,
eas applicemus ad casus magis speciales. Ac primo quidem
occurrit formula $2^x \mp 1$. Pro variis igitur divisioribus
quaeramus exponentem x, vt potestas 2^x residuum relin-
quat ∓ 1 . Sufficit autem hoc residuum ∓ 1 fatuisse;
si enim 2^x fuerit minima potestas residuum datus ∓ 1 ;
tum potestas 2^{2^x} necessario dabit residuum ∓ 1 , signifi-
cans x fuerit numerus par; si autem x fuerit impar, hic
casus plane est impossibilis.

Exemplum 1.

§. 10. Quaeratur minima potestas 2^x , quae per
23 diuisa relinquat 1, sine vt $2^x - 1$ diuisibilis fiat per
23. Hic igitur est $N = 23$; $r = 2$ et primum residuum
 $\equiv 1$; vnde operationes nostrae sequenti modo procedent:

$$\begin{aligned} 1 + 23 &\equiv 24 \equiv 2^3 \cdot 3 \\ 3 - 23 &\equiv -20 \equiv -2^2 \cdot 5 \\ -5 - 23 &\equiv -28 \equiv -2^3 \cdot 7 \\ -7 + 23 &\equiv +16 \equiv +2^4 \cdot 1. \end{aligned}$$

Sic iam peruentum est ad residuum opatum $+1$, ob
 $f \equiv 1$; neque concludimus $x \equiv 11$. Cum ergo formula
 $2^{11} - 1$ sit diuisibilis per 23 et 11 numerus impar, nulla
plane datur formula $2^x \mp 1$ per 23 diuisibilis.

Exem-

Exemplum 2.

§. 11. Proponatur divisor 41, per quem formula
 $2^x - 1$ reddi debeat diuisibilis. Ergo ob $N = 41$; $a = 2$;
 $f \equiv 1$ et primum residuum $\equiv 1$, habebimus:

$$\begin{aligned} 1 - 41 &\equiv -40 \equiv -2^3 \cdot 5 \\ -5 + 41 &\equiv +36 \equiv +2^2 \cdot 9 \\ +9 - 41 &\equiv -32 \equiv -2^5 \cdot 1. \end{aligned}$$

Hic iam subsistere possumus; cum enim potestas 2^5 re-
linquat -1 , eius quadratum 2^{10} relinquet $+1$, et per
primam formam dividendo prodit 2^{20} pro residuo $+1$
opato; neque habemus $x = 20$. Simul autem hinc patet,
potestati 2^{10} residuum conuenire -1 , ita vt formulae sim-
plicissime per 41 diuisibiles sint: $2^{10} \mp 1$ et $2^{20} - 1$.

Exemplum 3.

§. 12. Pro divisore 73 quaeratur formula simpli-
cissima $2^x \mp 1$ per eum diuisibilis. Hic est $N = 73$;
 $a = 2$; et sumto primo residuo $\equiv +1$ fiet

$$\begin{aligned} 1 - 73 &\equiv -72 \equiv -2^3 \cdot 9 \\ -9 + 73 &\equiv +64 \equiv +2^6 \cdot 1 \end{aligned}$$

vbi ergo iam subsistere licet, eritque $x = 9$, vnde formu-
la $2^9 - 1$ per 73 est diuisibilis; et quia 9 est numerus im-
par, nulla plane datur formula $2^x \mp 1$ per eandem nu-
merum N diuisibilis.

Exemplum 4.

§. 13. Proponatur divisor $N = 77$ et sumto pri-
mo residuo $\equiv 1$, calculus ita se habebit:

Euleri Opusc. Anal. Tom. I.

11

+x

$$\begin{aligned} 2^x - 1 & \equiv 1 \\ f & \equiv 1 \text{ et} \end{aligned}$$

Hic iam
linquat
primam
opato; si
potestati
plicissime

§. 10.
cissima 2^x
 $a = 2$; e

vbi ergo
la $2^9 - 1$
par, nulli-
merum N

§.
mo residu
Euleri (

im residuum

descripsimus,
imo quidem
divisoribus
uum relin-
1 fatuisse;
us $\equiv +1$;
 -1 , signifi-
impar, hic

§. 10.
quae per
lis fiat per
m residuum
rocedent:

n ∓ 1 , ob
go formula
mpar, nulla

Exem-

250 (330)

$$\begin{aligned}
 + 1 - 77 &= -76 = -2^2 \cdot 19 \\
 - 19 - 77 &= -96 = -2^3 \cdot 3 \\
 - 3 - 77 &= -80 = -2^4 \cdot 5 \\
 - 5 + 77 &= +72 = +2^3 \cdot 9 \\
 + 9 - 77 &= -68 = -2^2 \cdot 17 \\
 - 17 + 77 &= +60 = 2^2 \cdot 15 \\
 + 15 + 77 &= +92 = 2^3 \cdot 23 \\
 + 23 + 77 &= +100 = 2^2 \cdot 25 \\
 + 25 - 77 &= -52 = -2^2 \cdot 13 \\
 - 13 + 77 &= +64 = 2^3 \cdot 1
 \end{aligned}$$

Unde $x = 30$; ita ut $2^{30} - 1$ sit simplicissima forma per 77 divisibilis. Hinc tamen non sequitur, istam: $2^{15} + 1$ divisibilem esse per 77, propterea quod 77 non est numerus primus; est enim $2^{15} - 1$ divisibile est per 77; neutquam sequitur, alterutrum eius factorum $2^{15} + 1$ sine $2^{15} - 1$ divisibilem esse debere, quemadmodum rite concludere liceret, si divisor esset numerus primus; hoc enim casu fieri potest, ut alter factor per 7, alter vero per 11 sit divisibilis; ac reuera, cum $2^5 + 1$ per 11 sit divisibile, etiam $2^{15} + 1$ per 11 erit divisibile; at vero per 7 divisibilis est altera formula $2^{15} - 1$, quia factorem habet $2^3 - 1 = 7$.

Exemplum 5.

§. 14. Sit divisor $N = 89$, et summo iterum primo residuo $= 1$, faciemus:

$$\begin{aligned}
 1 - 89 &= -88 = -2^3 \cdot 11 \\
 - 11 - 89 &= -100 = -2^2 \cdot 25 \\
 - 25 + 89 &= +64 = 2^3 \cdot 1.
 \end{aligned}$$

Hinc

Hinc
bet

Sum
divi:
sum
tum
divi

fiet:

na forma per 77
: $2^{15} + 1$ divisi-
on est numerus
77; neutquam
I sine $2^{15} - 1$
concludere li-
: enim casu fieri
bet 11 sit divi-
jussibile, etiam
per 7 divisibilis
: $2^{15} - 1 = 7$.

nto iterum pri-

Hinc

251 (330)

Hinc ergo $x = 11$, sicque formula $2^{11} - 1$ divisorem habet 89; nulla autem datur formula alterius speciei $2^i + 1$.

Exemplum 6.

§. 15. Sit divisor $N = 105$; erique:

$$\begin{aligned}
 1 - 105 &= -104 = -2^3 \cdot 13 \\
 - 13 + 105 &= +92 = +2^3 \cdot 23 \\
 + 23 + 105 &= +128 = +2^7 \cdot 1.
 \end{aligned}$$

Summa exponentium $= 12$; ergo $x = 12$, et formula $2^{12} - 1$ divisibilis erit per 105. At quia 105 non est numerus primus, non sequitur, fore $2^5 + 1$ per 105 divisibile. Tantum enim dividi potest per 5; dum altera formula $2^6 - 1$ divisibilis est per 3, 7.

Exemplum 7.

§. 16. Sit $N = 223$, et primum residuum $= 1$, Summae exponentium.

1 + 223 = 224 = 2 ⁵ · 7	.	.	.	5
7 - 223 = -216 = -2 ³ · 27	.	.	.	8
- 27 + 223 = +196 = 2 ² · 49	.	.	.	10
49 + 223 = +272 = 2 ⁴ · 17	.	.	.	14
17 + 223 = +240 = 2 ⁴ · 15	.	.	.	18
15 - 223 = -208 = -2 ⁴ · 13	.	.	.	22
- 13 - 223 = -236 = -2 ² · 59	.	.	.	24
- 59 + 223 = +164 = 2 ² · 41	.	.	.	26
41 + 223 = +264 = 2 ³ · 33	.	.	.	29
33 + 223 = +256 = 2 ⁸ · 1	.	.	.	37

Summa exponentium = 37
I i 2
ergo

ergo $x = 37$, et formula $2^x - 1$ divisibilis per 223. Hinc quia 23 est numerus impar, certum est, nullam dari formulam $2^x + 1$ per 223 divisibilem.

§. 17. Quo nunc pateat, quomodo has operationes possint sublevari, subiffamus iam in quinta, ubi residuum prodit 15, et summa exponentium = 18; unde haec potestas $2^x - 1$ residuum dat 15. Sumantur quadrata, et potestas $2^{18} - 1$ residuum dat 225 sine 2; haec iam per primam diuisa praebet pro potestate $2^x - 1$ residuum 2 = 2. 1; ergo potestas $2^{18} - 1$ praebet residuum 1, unde iam liquet esse $x = 37$.

Exemplum 8.

§. 18. Sit $N = 641$, et primum residuum = 1,

fact:	1 - 641 = - 640 = - 2 ⁸ . 5	7
	- 5 + 641 = + 636 = 2 ² . 159	9
	+ 159 + 641 = + 800 = 2 ³ . 25	14
	+ 25 - 641 = - 616 = - 3 ² . 77	17
	- 77 + 641 = 564 = 2 ² . 141	19
	+ 141 - 641 = - 500 = - 2 ³ . 125	21
	- 125 + 641 = 516 = 2 ² . 129	23
	+ 129 - 641 = - 512 = - 2 ⁹ . 1	32

vbi iam subsistere possumus. Quia enim residuum est -1, si pro primo residuo sumiffemus -1, vt formula quaeretur $2^x + 1$ per 641 divisibilis, omnia sequentia residua signo contrario adfecta prodissent et vltimum fuisset +1; unde rite concludimus esse $x = 32$; ita vt iam formula $2^x + 1$ sit divisibilis per 641. Evidens autem est, pro minima formula huius formae $2^x - 1$ fore $x = 64$.

§. 19.

lice
pos
Sur
bin
cor
ma
tes
ges

du

23. Hinc nullam dari

operatio-
vbi resi-
vnde haec
ata, et po-
m per pri-
12 = 2. 1;
iam liquet

num = 1,

7
9
14
17
19
21
23
32

m est -1,
lia quaere-
tia residua
uisset +1;
n formula
n est, pro
64.

§. 19.

§. 19. Hunc autem laborem minifce contrahere licet. Statim enim post primam operationem subsistere possemus, quae pro potestate $2^x - 1$ praebet residuum 9. Sumamus statim potestatem quartam, et pro $2^{18} - 1$ habebimus residuum 625, sine -16 = -2⁴. 1. ita vt $2^{18} - 1$ conueniat residuum -1. Diuidendo igitur per cubum primae, seu 2^6 , cuius residuum itidem est 1, etiam huius potestatis $2^x - 1$ residuum erit -1, id quod ante per ambas ges erimus.

Exemplum 9.

§. 20. Sit $N = 385 = 5. 7. 11$, et primum residuum = 1, erit:

1 - 385 = - 384 = - 2 ⁴ . 3	7
- 3 - 385 = - 388 = - 2 ² . 97	9
- 97 + 385 = 288 = + 2 ⁵ . 9	14
+ 9 - 385 = - 376 = - 2 ³ . 47	17
+ 47 - 385 = - 438 = - 2 ² . 27	21
- 27 - 385 = - 412 = - 2 ² . 103	23
- 103 - 385 = - 488 = - 2 ³ . 61	26
- 61 + 385 = + 324 = + 3 ² . 81	28
+ 81 - 385 = - 304 = - 2 ³ . 19	32
- 19 - 385 = - 404 = - 2 ² . 101	34
- 101 + 385 = + 284 = + 2 ² . 71	36
+ 71 + 385 = + 456 = + 2 ³ . 57	39
+ 57 - 385 = - 328 = - 2 ³ . 41	42
- 41 + 385 = + 344 = + 2 ³ . 43	45
+ 43 + 385 = + 428 = + 2 ³ . 107	47
+ 107 + 385 = + 492 = + 2 ³ . 123	49
+ 123 + 385 = + 508 = + 2 ² . 127	51
+ 127 + 385 = + 512 = + 2 ⁹ . 1	60

li 3

ergo

254 (278)

ergo $x = 60$, ita vt formula $2^{60} - 1$ diuisibilis fit per 385; quod etiam inde concludi potuisset, quod diuisoris nostri factores sunt 5, 7, 11, quorum primus 5 est diuisor formulae $2^7 + 1$. secundus 7 est formulae $2^5 - 1$; tertius 11 est formulae $2^3 + 1$; at formula per has tres diuisibilis simplicior non datur quam $2^{60} - 1$.

§. 21. Videamus nunc, quomodo hae operationes contrahi possint. Tertia operatione prodit potestas $2^{29} - 1$ residuum dans 9; vnde eius quadratum $2^{58} - 1$ residuum praebet 81; cubus autem $2^{87} - 1$ praebet residuum 729, sine 344, sine 41; hinc quarta potestas $2^{116} - 1$ dabit residuum 369, sine 16 = 2^4 . ergo per 2^4 dividendo potestas $2^{116} - 1$ dat residuum 11. et dividendo per 2^{12} cuius residuum etiam est 11, potestas $2^{104} - 1$ residuum dabit 11, vii modo iuuenimus.

Exemplum 10.

§. 22. Sit $N = 311$. sequer:

1 + 311 =	2 ⁸ 39	3
- 311 =	- 272 = - 2 ⁸ 17	7
- 17 =	311 = 2 ⁸ 41	10
- 41 =	311 = 2 ⁵ 11	15
- 11 + 311 =	300 = 2 ³ 75	17
+ 75 =	311 = 2 ³ 59	19
- 59 + 311 =	252 = 2 ² 63	21
+ 63 =	311 = 2 ² 31	24
- 31 + 311 =	280 = 2 ⁴ 35	27
+ 35 =	311 = 276 = 2 ³ 69	29
- 69 =	311 = 380 = 2 ³ 95	31

- 95

255 (278)

bilis fit per diuisoris 5 est diuisor $2^5 - 1$; per has tres operationes potestas $2^{29} - 1$ residuum 729, - 81 dabit residuum dividendo 10 per 2^{12} residuum

- 95 + 311 =	216 = 2 ³ 27	34
+ 27 =	311 = 284 = 2 ³ 71	36
- 71 + 311 =	240 = 2 ⁴ 15	40
+ 15 =	311 = 296 = 2 ³ 37	43
- 37 =	311 = 348 = 2 ³ 87	45
- 87 + 311 =	224 = 2 ⁴ 7	50
+ 7 =	311 = 304 = 2 ³ 19	54
- 19 + 311 =	292 = 2 ³ 73	56
+ 73 =	311 = 384 = 2 ² 96	63
+ 3 =	311 = 308 = 2 ³ 77	65
- 77 =	311 = 88 = 2 ³ 97	67
- 97 =	311 = 408 = 2 ³ 51	70
- 51 + 311 =	260 = 2 ² 65	72
+ 65 + 311 =	376 = 2 ³ 47	75
+ 47 =	311 = 264 = 2 ³ 33	78
- 33 =	311 = 344 = 2 ³ 43	81
- 43 + 311 =	268 = 2 ² 67	83
+ 67 =	311 = 244 = 2 ³ 61	85
- 61 =	311 = 372 = 2 ³ 93	87
- 93 =	311 = 404 = 2 ² 101	89
- 101 =	311 = 412 = 2 ² 103	91
- 103 + 311 =	208 = 2 ⁴ 13	95
+ 13 =	311 = 324 = 2 ² 81	97
+ 81 + 311 =	392 = 2 ³ 49	100
+ 49 =	311 = 360 = 2 ³ 45	103
+ 45 =	311 = 356 = 2 ² 89	105
- 89 =	311 = 400 = 2 ⁴ 25	109
- 25 =	311 = 336 = 2 ³ 21	113
- 21 =	311 = 332 = 2 ² 83	115
- 83 + 311 =	228 = 2 ³ 57	117
+ 57 + 311 =	368 = 2 ⁴ 23	121

+ 23

238) 256 (238

+ 23 - 311 = - 288 = + 2¹. 9 126
 + 9 + 311 = + 320 = + 2¹. 51 132
 + 5 + 311 = + 316 = + 2¹. 79 134
 + 79 - 311 = - 232 = - 2¹. 29 137
 - 29 - 311 = - 340 = - 2¹. 85 139
 - 85 - 311 = - 396 = - 2¹. 99 141
 - 99 + 311 = + 212 = + 2¹. 53 143
 + 53 + 311 = + 364 = + 2¹. 91 145
 + 91 - 311 = + 220 = - 2¹. 55 147
 - 55 + 311 = + 256 = 2¹. 1 155

ergo $x = 155$, sicque minima formula per 311 dividibilis est $2^{155} - 1$.

Si substituemus in 25th operatione, habuistemus 2^{2-15} , eiusque residuum 47; et sumis quadratis 2^{2-150} , sine per principalem dividendo, 2^{2-150} cum residuo 2209, sine $32 = 2^5 \cdot 1$. Unde potestas 2^{2-15} residuum operatum producit + 1. Sin autem in operatione 17th substituemus, habuistemus 2^{2-150} cum residuo 7; sumisque cubis 2^{2-150} cum residuo 343, sine $32 = 2^5 \cdot 1$, ita ut iam potestas 2^{2-15} , sine etiam 2^{2-15} residuum det + 1; unde sequitur $x = 155$, ut ante.

Exemplum II.

§. 23. Sit divisor N = 233, et sume primo residuo = 1, faciemus:

Summa exponent.
 1 - 233 = - 232 = - 2¹. 29 3
 - 29 + 233 = + 204 = + 2¹. 51 5
 + 51 + 233 = + 284 = + 2¹. 71 7
 + 71 + 233 = + 304 = + 2¹. 19 11
 + 19

N in
 diuis
 jungi
 400
 prim
 8 n -
 uenit

126
 132
 134
 137
 139
 141
 143
 145
 147
 155

diffemus
 1^{2-150} ,
 0 2209,
 operatum
 bitiffi-
 re cubis
 iam po-
 1; vn-

imo re-
 ponent.

3
 5
 7
 11
 + 19

Eu

238) 257 (238

+ 19 + 233 = + 252 = + 2¹. 63 13
 + 63 + 233 = + 296 = + 2¹. 37 16
 + 37 - 233 = - 196 = - 2¹. 49 18
 - 49 + 233 = + 184 = + 2¹. 23 21
 + 23 + 233 = + 256 = + 2¹. 1 29

Scholion.

§. 24. Hac igitur methodo pro quolibet diuifore N facile computatur formula simplicissima $2^x + 1$ per cum diuifibilibs. Hanc igitur abs re vifam est, tabulam hic adiungere, in qua pro omnibus numeris primis vsque ad 400 simpliciffime formatae exhibentur; diuifores autem primos commode in quatuor ordines, secundum formas $8n + 1$; $8n - 1$; $8n + 3$ et $8n - 3$, distribui conueniet:

N		N		N	
$8n + 1$	$2^x + 1$	$8n - 1$	$2^x + 1$	$8n + 3$	$2^x + 1$
1	$2^0 - 1$	7	$2^1 - 1$		
17	$2^4 + 1$	23	$2^3 - 1$		
41	$2^{10} + 1$	31	$2^5 - 1$		
73	$2^6 - 1$	47	$2^{11} - 1$		
89	$2^{11} - 1$	71	$2^{25} - 1$		
97	$2^{14} + 1$	79	$2^{19} - 1$		
113	$2^{14} + 1$	103	$2^7 - 1$		
137	$2^{18} + 1$	127	$2^7 - 1$		
193	$2^{18} + 1$	151	$2^{15} - 1$		
233	$2^{29} + 1$	167	$2^{15} - 1$		
241	$2^{12} + 1$	191	$2^{25} - 1$		
257	$2^8 + 1$	199	$2^{29} - 1$		
281	$2^{15} + 1$	223	$2^{11} - 1$		

Euleri Opusc. Anal. Tom. I.

K K

N

N	$2^2 + 1$	$8n - 1$	$2^2 + 1$
$8n + 1$	$2^{21} + 1$	239	$2^{19} - 1$
313	$2^{21} - 1$	263	$2^{21} - 1$
337	$2^{44} + 1$	271	$2^{33} - 1$
353	$2^{100} + 1$	311	$2^{155} - 1$
401		359	$2^{172} - 1$
		367	$2^{185} - 1$
		383	$2^{191} - 1$
		431	$2^{315} - 1$

N	$2^2 + 1$	$8n - 3$	$2^2 + 1$
$8n + 3$	$2^1 + 1$	5	$2^2 + 1$
3	$2^1 + 1$	13	$2^6 + 1$
11	$2^2 + 1$	29	$2^{14} + 1$
19	$2^2 + 1$	37	$2^{13} + 1$
43	$2^{30} + 1$	53	$2^{24} + 1$
59	$2^{23} + 1$	61	$2^{30} + 1$
67	$2^{21} + 1$	101	$2^{50} + 1$
83	$2^{21} + 1$	109	$2^{14} + 1$
107	$2^{25} + 1$	149	$2^{24} + 1$
131	$2^{26} + 1$	157	$2^{26} + 1$
139	$2^{40} + 1$	173	$2^{30} + 1$
163	$2^{31} + 1$	181	$2^{30} + 1$
179	$2^{40} + 1$	197	$2^{21} + 1$
211	$2^{113} + 1$	239	$2^{11} + 1$
227	$2^{22} + 1$	269	$2^{111} + 1$
251			

Hos
theor
firma

N

$8n + 1$
fin at
bills
femp
cette
per e
nibus
fueit
manu
 $12n$

N	$2^2 + 1$	$8n - 3$	$2^2 + 1$
$8n + 3$	$2^{17} + 1$	277	$2^{16} + 1$
283	$2^{51} + 1$	293	$2^{150} + 1$
307	$2^{15} + 1$	317	$2^{172} + 1$
331	$2^{172} + 1$	349	$2^{185} + 1$
347	$2^{185} + 1$	373	$2^{195} + 1$
371	$2^{180} + 1$	389	$2^{21} + 1$
379		397	

Hos casus probe perpendentes stabilire poterimus sequens
theorema, quod eo magis notatu dignum videtur, quod
firma demonstratione etiamnum indiget.

Theorema.

§. 25. Si numerus primus $2p + 1$ fuerit formae
 $8n + 1$, per eum semper diuisibilis erit formula $2^p - 1$;
fin autem habear hanc formam: $8n + 3$, per eum diuisi-
bilis erit formula $2^p + 1$. Cum enim formula $2^{2^p} - 1$
semper diuisibilis sit per numerum primum $2p + 1$; ne-
cette est, ut alterutra harum formularum: $2^p - 1$, vel $2^p + 1$
per eundem diuidi queat; quod cum aequae valeat de om-
nibus aliis potestatis $2^p - 1$, dummodo a ad $2p + 1$
fuerit primus, prouti pro a alios atque alios valores affi-
manus, sequentia theoremata vera deprehendantur.

Theorema 2.

§. 26. Si numerus primus $2p + 1$ fuerit formae
 $12n + 1$, per eum semper diuisibilis erit formula $3^p - 1$.
K k 2 Sin

N

Sin autem habeat formam $2a n \pm 5$, per eum divisibilis erit formula $3^p + 1$.

Theorema 3.

§. 27. Sumto $a = 5$, si $2p + 1$ fuerit numerus primus, utrum per eum divisibilis sit sine formula $5^p - 1$, sine $5^p + 1$, sequens tabella declarat:

Si fuerit		Divisibilis
$2p + 1$		erit
$20.n \pm 1$	1	$5^p - 1$
$20.n \pm 3$	3	$5^p + 1$
$20.n \pm 7$	7	$5^p + 1$
$20.n \pm 9$	9	$5^p - 1$

Theorema 4.

§. 28. Sumto $a = 6$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, utrum per eum divisibilis sit sine formula $6^p - 1$, sine $6^p + 1$, sequens tabella declarat:

Si fuerit		Divisibilis
$2p + 1$		erit
$24.n \pm 1$	1	$6^p - 1$
$24.n \pm 5$	5	$6^p - 1$
$24.n \pm 7$	7	$6^p + 1$
$24.n \pm 11$	11	$6^p + 1$

Theorema 5.

§. 29. Sumto $a = 7$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, utrum per eum divisibilis sit sine formula $7^p - 1$, sine

im divisibilis

erit numerus
formula $5^p - 1$,

primus
sine

$2p + 1$ numerus
formula $6^p - 1$,

primus
sine

$2p + 1$ numerus
formula $7^p - 1$,
sine

sine formula $7^p + 1$, ex sequenti tabella patet:

Si fuerit		Divisibilis
$2p + 1$		erit
$28.n \pm 1$	1	$7^p - 1$
$28.n \pm 3$	3	$7^p - 1$
$28.n \pm 5$	5	$7^p + 1$
$28.n \pm 9$	9	$7^p - 1$
$28.n \pm 11$	11	$7^p + 1$
$28.n \pm 13$	13	$7^p + 1$

Theorema 6.

§. 30. Sumto $a = 8$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, utrum per eum divisibilis sit sine formula $8^p - 1$, sine $8^p + 1$, sequens tabella ostendit:

Si fuerit		Divisibilis
$2p + 1$		erit
$32.n \pm 1$	1	$8^p - 1$
$32.n \pm 3$	3	$8^p + 1$
$32.n \pm 5$	5	$8^p + 1$
$32.n \pm 7$	7	$8^p - 1$
$32.n \pm 9$	9	$8^p - 1$
$32.n \pm 11$	11	$8^p + 1$
$32.n \pm 13$	13	$8^p + 1$
$32.n \pm 15$	15	$8^p - 1$

Theorema 7.

§. 31. Sumto $a = 10$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, utrum per eum divisibilis sit sine formula $10^p - 1$, sine $10^p + 1$, ex sequenti tabella perspicitur:

K k 3

Si

Si fuerit $2p+1$	Divisibilis erit
$40.n \pm 1$	$10^p - 1$
$40.n \pm 3$	$10^p - 1$
$40.n \pm 7$	$10^p + 1$
$40.n \pm 9$	$10^p - 1$
$40.n \pm 11$	$10^p + 1$
$40.n \pm 13$	$10^p - 1$
$40.n \pm 17$	$10^p + 1$
$40.n \pm 19$	$10^p + 1$

Theorema generale.

§. 32. Quicumque fuerit numerus a , si $2p+1$ denotet numerum. primum et casu $p = f$ immovent, utrum formula $a^f - 1$, an $a^f + 1$ divisibilis sit per $2f+1$; tum generatim eiusdem generis formula, siue $a^p - 1$, siue $a^p + 1$ divisibilis erit per $2p+1$, si fuerit $2p+1 = 4an \mp (2f+1)$, quicumque numerus pro n accipiat, dummodo inde prodeat $2p+1$ numerus primus.

Corollarium 1.

§. 33. Ex precedentibus theorematis satis liquet, casu $f = 0$ semper formulam $a^p - 1$ divisibilem fore per $2p+1 = 4an \mp 1$, quoties scilicet hic numerus fuerit primus.

Corollarium 2.

§. 34. Sin autem sit $f = 1$, prout siue $a-1$, siue $a+1$ per 3 dividi potest, simili casu generatim siue

form
uissib.
tinetu

vlteri
dium
inmitti

denotet
verum
 $2p+1$

drator
 a ; β ;
inter
divisib
rat; ti
tem re
iusdam
 $x^a - a$
multip
Hinc
per 2)

Formula $a^p + 1$ per numerum primum $2p+1$ erit divisibilis, quoties $2p+1$ in hac forma: $4an \pm 3$ continetur.

Scholion,

§. 35. Theoremata autem particularia allata facile vterius continuari possunt, si sequens problema in subdium vocetur, cuius quidem solutio summissis rationibus innotuit.

Problema.

§. 36. Quicumque fuerit numerus a , si $2p+1$ denotet numerum primum, quous casu oblato investigare, utrum formula $a^p - 1$, an altera $a^p + 1$ divisibilis sit per $2p+1$.

Solutio.

Quaerantur omnia residua, quae ex divisione quatorum per numerum a $2p+1$ restant, quae sint x ; a ; β ; γ ; δ ; etc. multitudine $= p$, numeri autem ab his diversis non-residua adpellentur. Quo facta si numerus a inter residua reperiat, tum semper formula $a^p - 1$ erit divisibilis; sin autem numerus a inter non-residua occurrat; tum altera formula $a^p + 1$ divisibilis erit. Haec autem regula ita demonstratur: Si fuerit a residuum ex eiusdem quadrati x^2 divisione per $2p+1$ natum; tum erit $x^2 - a$ per $2p+1$ divisibile; siue aequabitur cuiuspiam multiplo $m(2p+1)$; ita ut sit $a = x^2 - m(2p+1)$. Hinc ergo fiet $a^p = (x^2 - m(2p+1))^p$, quae potestas per $2p+1$ divisa idem residuum relinquet ac potestas (x^2)

si $2p+1$
erit, verum
 $+1$; tum
siue $a^p + 1$
 $\mp (2f+1)$,
inde pro-

us satis li-
sibilem fore
ic numerus

siue $a-1$,
generatim siue
for-

$(x^p)^p$; verum haec potestas abit in x^{p^2} , quae per $2p+1$ diuisa certe viciatam relinquit. Ex quo sequitur, etiam potestatem a^p viciatam relinquere, siue formulam $a^p - x$ esse diuisibilem.

Corollarium.

§. 37. Cum residua x ; z ; β ; γ ; δ ; etc. minora esse soleant quam diuisor $2p+1$; his adhuc annumerari licet $x+(2p+1)$; $a+(2p+1)$; $\beta+(2p+1)$; etc. quod observandum est, si numerus a maior fuerit diuisore $2p+1$.

Scholion.

§. 38. Cum igitur in hoc negotio maximi sit momenti, tam residua, quam non residua nosse, pro diuisoribus primis minoribus; sequentem tabulam hic adiciamus: superfluum autem foret, non-residua adposuisse.

Diuisor.	Residua.
3.	1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, etc.
5.	1, 4, 6, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 24, etc.
7.	1, 2, 4, 8, 9, 11, 15, 16, 18, 22, etc.
11.	1, 3, 4, 5, 9, 12, 14, 15, 16, 20, 23, etc.
13.	1, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 22, 23, 25, 27, etc.
17.	1, 2, 4, 8, 9, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 25, 26, 30 etc.
19.	1, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 16, 17, 20, 23, 24, 25, 26, etc.
23.	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 13, 16, 18, 24, 25, 26, 27, etc.

Diuis-

Diuisor
29.
31.
37.

per $2p+1$
r, etiam po-
 $1 a^p - x$ esse
etc. minora
annumerari
 $p+1$; etc.
uerit diuisore

Ope huius
line de
primus,
 $x^p + x$
maximi sit mo-
pro diuisori-
c adiciamus:
etc.

Euleri (

c.	
etc.	
1, 25, 27, etc.	
2, 25, 26, 30 etc.	
24, 25, 26, etc.	
25, 26, 27, etc.	

Diuis-

Diuisor.	Residua.
29.	1, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 16, 20, 22, 23, 24, 25, 28, etc.
31.	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 16, 18, 19, 20, 25, 28 etc.
37.	1, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 16, 21, 25, 26, 27, 28, 30, 33, 34, 36, etc.

Ope huius tabulae sequentia theoremata particularia facillime derivabimus.

Theorema 8.

§. 39. Sumto $a=1$, si fuerit $2p+1$ numerus primus, verum per eum diuisibilis sit formula $x^p - x$, siue $x^p + x$, sequens tabella ostendit.

Si fuerit	Diuisibilis
$2p+1$	erit
44. n ± 1	$x^p - x$
44. n ± 3	$x^p + x$
44. n ± 5	$x^p - x$
44. n ± 7	$x^p - x$
44. n ± 9	$x^p - x$
44. n ± 13	$x^p + x$
44. n ± 15	$x^p + x$
44. n ± 17	$x^p + x$
44. n ± 19	$x^p - x$
44. n ± 21	$x^p + x$

Euleri Opusc. Anal. Tom. I.

L 1

Theo-

Theorema 9.

§. 40. Sumto $a = 12$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, verum per eum divisibilis fit sine forma $12^p + 1$, sine $12^p - 1$, ex sequenti tabella patet:

Si fuerit $2p + 1$	Divisibilis
$48.n \pm 1$	$12^p - 1$
$48.n \pm 5$	$12^p + 1$
$48.n \pm 7$	$12^p + 1$
$48.n \pm 11$	$12^p - 1$
$48.n \pm 13$	$12^p - 1$
$48.n \pm 17$	$12^p + 1$
$48.n \pm 19$	$12^p + 1$
$48.n \pm 23$	$12^p - 1$

Theorema 10.

§. 41. Sumto a successively $= 13, 14, 15$, si fuerit $2p + 1$ numerus primus, verum per eum divisibilis fit sine forma $a^p + 1$, sine $a^p - 1$, ex sequentibus tabellis patet.

$2p$	$2p + 1$
$52.n$	$13^p - 1$
$52.n$	$13^p + 1$
$52.n$	$13^p + 1$
$52.n$	$13^p - 1$
$52.n$	$13^p - 1$
$52.n$	$13^p + 1$
$52.n$	$13^p + 1$
$52.n$	$13^p - 1$
$52.n$	$13^p - 1$

$a = 13$	$2p + 1$	$a = 14$	$2p + 1$	$a = 15$	$2p + 1$
$52.n \pm 1$	$13^p - 1$	$56.n \pm 1$	$14^p - 1$	$60.n \pm 1$	$15^p - 1$
$52.n \pm 3$	$13^p - 1$	$56.n \pm 3$	$14^p + 1$	$60.n \pm 7$	$15^p - 1$
$52.n \pm 5$	$13^p + 1$	$56.n \pm 5$	$14^p - 1$	$60.n \pm 11$	$15^p - 1$
$52.n \pm 7$	$13^p + 1$	$56.n \pm 9$	$14^p - 1$	$60.n \pm 13$	$15^p + 1$
$52.n \pm 9$	$13^p - 1$	$56.n \pm 11$	$14^p - 1$	$60.n \pm 17$	$15^p - 1$
$52.n \pm 11$	$13^p + 1$	$56.n \pm 13$	$14^p - 1$	$60.n \pm 19$	$15^p + 1$
$52.n \pm 15$	$13^p + 1$	$56.n \pm 15$	$14^p + 1$	$60.n \pm 23$	$15^p + 1$
$52.n \pm 17$	$13^p - 1$	$56.n \pm 17$	$14^p + 1$	$60.n \pm 29$	$15^p + 1$
$52.n \pm 19$	$13^p + 1$	$56.n \pm 19$	$14^p + 1$		
$52.n \pm 21$	$13^p + 1$	$56.n \pm 23$	$14^p + 1$		
$52.n \pm 23$	$13^p - 1$	$56.n \pm 25$	$14^p - 1$		
$52.n \pm 25$	$13^p - 1$	$56.n \pm 27$	$14^p + 1$		

$a = 13$.

13.

L1 2

ADDIS.

ADDITAMENTVM.

Quae haecenus sunt cradta, plerumque adhuc firmis demonstrationibus destituntur; omnia autem dubia maximam partem diluentur sequentibus propositionibus, quibus simul omnia ad mulco maiorem evidentiae gradum euehentur.

Theorema 1.

§. 1. Si formula $4p + (2q + 1)^2$ fuerit numerus primus, per eumque omnia quadrata diuidantur, inter residua occurret tam $+p$ quam $-p$.

Demonstratio.

In his residuis primo occurrunt omnia quadrata, quatenus sunt ipso diuisore, quem littera D designemus, minora; praeterea vero ex quadratis maioribus, veluti Q^2 , nascuntur residua $Q^2 - D$, vel $Q^2 - \lambda D$. Quia etiam notum est, ad residua referri posse omnes formulas $Q^2 \mp \lambda D$. Capitur igitur $Q^2 = (2q + 1)^2$, et ob $D = 4p + (2q + 1)^2$, residuum prodit $-4p$; ergo etiam inter residua erit $-p$, quia generatim, si inter residua fuerit $\alpha^2 \beta$, tum ibidem quoque semper β reperitur. Porro quoniam hic diuisor $4p + (2q + 1)^2$ in forma $4p + 1$ continetur, iam demonstratum est, singula residua utroque signo $+p$ et $-p$ facta reperiri; vnde manifestum est, nostro casu tam $+p$ quam $-p$ inter residua reperiri debere.

Corol.

§. 2
binetur form
propositum

§. 3
 $xx - py^2$,
formulis co
sub isidem

§. 4
omnium rel
omnes ad n
formulam p^2
 $2m + 1$ si
restates ipst
tantum est
tatem, seu f
diuisorem 2

§. 5
primus, per
semper occur
eodem redit
referunt.

nis de-
aximam
is simul
citur.

numerus
residua

quadrata,
gencus,
cluit Q^2 ,
tiam no-
+ λD .
 $2q + 1)^2$,
erit $-p$,
ibidem

: diuisor
iam de-
et $-p$
tam $+p$

Corol.

Corollarium 1.

§. 2. Quia tam $+p$ quam $-p$ est residuum, dabuntur formulae tam $xx + py^2$ quam $xx - py^2$ per propositum diuisorem D diuisibiles.

Corollarium 2.

§. 3. Cum autem hae formae: $xx + py^2$ et $xx - py^2$, alios non admittant diuisores, nisi qui in certis formulis contineantur, necesse est, vt etiam numerus p sub isidem formulis comprehendatur.

Corollarium 3.

§. 4. Quia, posito diuisore $= 2m + 1$, numerus omnium residuorum tantum est $= m$, dum reliqui numeri omnes ad non-residua sint referendi; hinc sequitur, etiam formulam $p^2 - 1$ diuisibilem fore per $2m + 1$, dummodo $2m + 1$ fuerit numerus primus. Quia enim omnes potestates ipsius p quoque sunt residua, horumque numerus tantum est m , necesse est, vt potestas p^m iterum ad unitatem, seu p^0 reducat, hincque $p^m - 1$ diuisi poterit per diuisorem $2m + 1$.

Theorema 2.

§. 5. Si formula $4p - (2q + 1)^2$ fuerit numerus primus, per eumque omnia quadrata diuidantur, in residuis semper occurret numerus p ; at eius negativum $-p$, suae quoad eodem redit D $-p$, denotante D diuisorem, ad non-residua referunt.

L 1 3

De-

Demonstratio.

Praeter ipsa quadrata, divisore minorā, etiam inter resida occurret quadratum $(2q + 1)^2$, divisore autem, ideoque $4p$; ergo etiam, ob rationem ante allegatam, occurret numerus p . Et quia hic divisor $4p - (2q + 1)^2$ est numerus formae $4n - 1$, ubi nullum residuum utroque signo + et - adfectum occurrit, sequitur $-p$ inter non-resida reperiri debere.

Corollarium 1.

§. 6. Quia ergo p certe est residuum, dabitur formula $x^2 - p^2$ per nostrum divisorem divisibilis, unde etiam divisor eiusmodi formam habebit, qualem divisores formulae $x^2 - p^2$ possunt.

Corollarium 2.

§. 7. At quia $-p$ est non-residuum, nulla dabitur formula $x^2 + p^2$ per nostrum divisorem divisibilis, unde etiam divisor e formula generali, quae omnes divisores ipsius $x^2 + p^2$ complectitur, excluditur.

Corollarium 3.

§. 8. Ob rationem ante allegatam, si divisor vocetur $2m + 1$, formula $p^m - 1$ per eum divisibilis esse debet; neque vero haec formula: $(-p)^m - 1$ erit divisibilis, id quod etiam per se est perspicuum. Cum enim divisor nosser formam habeat $4n - 1$, fiet $m = 2n - 1$, ideoque numerus impar, et $(-p)^m = -p^m$; quare cum $p^m - 1$ sit divisibile, certe haec formula $-p^m - 1$, siue $p^m + 1$, non erit divisibilis.

Theo-

Theorema 3.

§. 9. Si $4n + 1$ fuerit numerus primus, per eamque omnia quadrata dividantur; inter resida omnes occurrunt numeri siue in hac forma generali: $n - q, q - n, q + 1 - q - n, q - 1 - q - n, q - n, q + 1 - q - n, q - n$, contenti.

Demonstratio.

Manifestum est, divisorem nostrum $4n + 1$ infinitis modis ad formam $4p + (2q + 1)^2$ reduci posse. Posito enim $4n + 1 = 4p + (2q + 1)^2$, fiet $n = p + q^2 + q$, ideoque $p = n - q^2 - q$; unde sequitur, quicumque numerus pro q accipiantur, numerum $n - q, q - q$ inter resida reperiri; deinde quia etiam $-p$ est residuum (§. 1.), manifestum est, etiam omnes numeros in hac forma $q, q + q - n$ fore resida.

Corollarium 1.

§. 10. Hoc ergo modo, dum pro q successue accipiuntur omnes numeri 0, 1, 2, 3, 4, 5, etc. infiniti prodibunt numeri ad resida referendi, qui tamen omnes ad multitudinem $2n$ se reduci poterunt, quandoquidem plura resida diversa non dantur quam $2n$.

Corollarium 2.

§. 11. Necessè igitur est, ut omnes numeri, siue in forma $n - q, q - n$, siue in forma $q, q - n$ contenti, omnia plane praebeant resida, divisori $4n + 1$ contenti. Quin etiam ex aliquot huiusmodi residuis reliqua sponte nascuntur, cum tam potestates quoque angularum, quam

tis me
suo ei
ideoqu
rus pro
reperit
nifestum
fore. re
cipiunt
dibunt
multum
resida
in form
omnia
entia.
sponte

ra, etiam inter
divisore autem,
allegatam, oc-
 $(2q + 1)^2$ est
idam utroque
 $-p$ inter non-
n, nulla dabi-
rem divisibilis,
omnes divisio-
ur.
si divisor vo-
divisibilis esse de-
bitur divisibilis,
chim divisor
 -1 , ideoque
in $p^m - 1$ sit
 $p^m + 1$, non
Theo-

Theo-

quam producta ex binis pluribusque, pariter in residuis occurrere debeant; unde patet, si iam prolixiter residua $\alpha\gamma$ et $\beta\gamma$, tum etiam residuum fore $\alpha\beta$. Quia enim productum $\alpha\beta\gamma'$ est residuum, omisso quadrato γ' etiam $\alpha\beta$ erit residuum.

Corollarium 3.

§. 12. Quodsi ergo compertum fuerit residuum $\alpha\beta$, ex alio autem casu residuum prodeat α , etiam alter factor β erit residuum.

Scholion.

§. 13. Cum huiusmodi combinationes binorum residuorum plurius, immo infinitis modis institui queant, hinc iam maxime verisimile videtur, praeter ipsos numeros in formula $n - q - q$ et $q + q - n$ contentos etiam omnes eorum factores primos in residuis occurrere, quae coniectura vitium fundamento certo innitatur nec ne, per frequentia exempla exploremus. Hinc in finem exponentis numeros in formula $q - q + q$ contentos, qui sunt

- 0, 2, 6, 12, 20, 30, 42, 56, 72, 90, 110, 132, 156,
- 182, 210, 240, 272, 306, 342, 380, 420, etc.

et quemadmodum residua hinc nata littera p designantur, haec residua prima seu simplicia littera r indicemus, et quo facilius perspicatur, omnes factores numerorum p quoque esse residua, ipsos numeros p per suos factores primos repraesentemus:

- 1°. Sit $4n + 1 = 5$; erit $n = 1$.
- $p = 1, 5, 11, 19, 29, 41, 5, 11, 71, etc.$
- $r = 1, 5, 11, 19, 29, 41, 71, etc.$

vbi

vbi |

factoi

residuis occurrantur etiam $\alpha\beta$

etiam alter

binorum re-

vbi |

qui

0, 2, 6, 12, 20, 30, 42, 56, 72, 90, 110, 132, 156, etc.

designantur, us, et quoque primos

E

vbi

vbi patet, numeri compositi p , qui est unicuique 5, 11, 17, 23, 29, 37, 43, 47, 53, etc. factores quoque esse residua.

- 2°. Sit $4n + 1 = 13$; $n = 3$.
- $p = 3, 13, 31, 37, 43, 47, 53, 59, 67, 73, 79, 83, 89, 97, 103, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

- 3°. Sit $4n + 1 = 17$; $n = 4$.
- $p = 2^2, 3^2, 5^2, 7^2, 11^2, 13^2, 17^2, 19^2, 23^2, 29^2, 31^2, 37^2, 41^2, 43^2, 47^2, 53^2, 59^2, 61^2, 67^2, 71^2, 73^2, 79^2, 83^2, 89^2, 97^2, 101^2, 103^2, 107^2, 109^2, 113^2, 121^2, 127^2, 131^2, 137^2, 143^2, 149^2, 157^2, 163^2, 169^2, 173^2, 179^2, 187^2, 193^2, 199^2, 203^2, 209^2, 217^2, 223^2, 229^2, 233^2, 239^2, 247^2, 251^2, 257^2, 263^2, 269^2, 277^2, 283^2, 289^2, 293^2, 299^2, 307^2, 311^2, 317^2, 323^2, 329^2, 337^2, 343^2, 349^2, 353^2, 359^2, 367^2, 373^2, 379^2, 383^2, 389^2, 397^2, 401^2, 407^2, 413^2, 419^2, 427^2, 433^2, 439^2, 443^2, 449^2, 457^2, 463^2, 469^2, 473^2, 479^2, 487^2, 493^2, 499^2, 503^2, 509^2, 517^2, 521^2, 527^2, 533^2, 539^2, 547^2, 553^2, 559^2, 563^2, 569^2, 577^2, 583^2, 589^2, 593^2, 599^2, 607^2, 613^2, 617^2, 623^2, 629^2, 637^2, 643^2, 647^2, 653^2, 659^2, 667^2, 673^2, 679^2, 683^2, 689^2, 697^2, 701^2, 707^2, 713^2, 719^2, 727^2, 733^2, 739^2, 743^2, 749^2, 757^2, 763^2, 769^2, 773^2, 779^2, 787^2, 793^2, 799^2, 803^2, 809^2, 817^2, 823^2, 829^2, 833^2, 839^2, 847^2, 853^2, 857^2, 863^2, 869^2, 877^2, 883^2, 889^2, 893^2, 899^2, 907^2, 913^2, 917^2, 923^2, 929^2, 937^2, 943^2, 947^2, 953^2, 959^2, 967^2, 973^2, 979^2, 983^2, 989^2, 993^2, 999^2, etc.$

- 4°. Sit $4n + 1 = 29$; $n = 7$.
- $p = 7, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

- 5°. Sit $4n + 1 = 37$; $n = 9$.
- $p = 3^2, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

- 6°. Sit $4n + 1 = 41$; $n = 10$.
- $p = 2, 5, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

vbi patet, in numeris p nullos factores primos conspici, qui non simul sine residua.

- 7°. Sit $4n + 1 = 53$; $n = 13$.
- $p = 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

- 8°. Sit $4n + 1 = 61$; $n = 15$.
- $p = 3, 5, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113, 121, 127, 131, 137, 143, 149, 157, 163, 169, 173, 179, 187, 193, 199, 203, 209, 217, 223, 229, 233, 239, 247, 251, 257, 263, 269, 277, 283, 289, 293, 299, 307, 311, 317, 323, 329, 337, 343, 349, 353, 359, 367, 373, 379, 383, 389, 397, 401, 407, 413, 419, 427, 433, 439, 443, 449, 457, 463, 469, 473, 479, 487, 493, 499, 503, 509, 517, 521, 527, 533, 539, 547, 553, 559, 563, 569, 577, 583, 589, 593, 599, 607, 613, 617, 623, 629, 637, 643, 647, 653, 659, 667, 673, 679, 683, 689, 697, 701, 707, 713, 719, 727, 733, 739, 743, 749, 757, 763, 769, 773, 779, 787, 793, 799, 803, 809, 817, 823, 829, 833, 839, 847, 853, 857, 863, 869, 877, 883, 889, 893, 899, 907, 913, 917, 923, 929, 937, 943, 947, 953, 959, 967, 973, 979, 983, 989, 993, 999, etc.$

Euleri Opusc. Anal. Tom. I.

M m

9°.

- 9°. Sit $4n+1 = 73$; $n = 18$.
 $p = 2, 3^2, 2^2, 3, 2, 3, 2, 2^2, 3, 2^2, 3, 2, 19, 2, 3^2,$
 $2^2, 3^2, 2^2, 23, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 3, 19, 23, \text{etc.}$
- 10°. Sit $4n+1 = 89$; $n = 22$.
 $p = 2, 11, 2^2, 5, 2^2, 2, 5, 2, 2^2, 5, 2^2, 5, 2, 17, 2, 5^2,$
 $2^2, 17, 2^2, 11, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 5, 11, 17, \text{etc.}$
- 11°. Sit $4n+1 = 97$; $n = 24$.
 $p = 2^2, 3, 2, 11, 2, 3^2, 2^2, 3, 2^2, 2, 3, 2, 3^2, 2^2, 2^2, 3,$
 $2, 3, 11, 2, 43, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 3, 11, 43, \text{etc.}$
- 12°. Sit $4n+1 = 111$; $n = 25$.
 $p = 5^2, 23, 19, 13, 5, 5, 17, 31, 47, 5, 13, 5, 17, \text{etc.}$
 $r = 1, 5, 13, 17, 19, 23, 31, 47, \text{etc.}$
- 13°. Sit $4n+1 = 109$; $n = 27$.
 $p = 3^2, 5^2, 3, 7, 3, 5, 7, 3, 3, 5, 3, 13, 3^2, 5, 3^2, 7,$
 $83, \text{etc.}$
 $r = 1, 3, 5, 7, 13, 83, \text{etc.}$
- 14°. Sit $4n+1 = 113$; $n = 28$.
 $p = 2^2, 7, 2, 13, 2, 11, 2^2, 2^2, 2, 2, 7, 2^2, 7, 2^2, 11,$
 $2, 31, 2, 41, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 7, 11, 13, 31, 41, \text{etc.}$
- 15°. Sit $4n+1 = 137$; $n = 34$.
 $p = 2, 17, 2^2, 2^2, 7, 2, 11, 2, 7, 2^2, 2^2, 2, 2, 11, 2, 19,$
 $2^2, 7, 2^2, 19, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 7, 11, 17, 19, \text{etc.}$

8.
 1. 19, 2, 3²,
 2.
 17, 2, 5²,
 1.
 1, 2², 2², 3,
 1.
 1, 5, 17, etc.
 7.
 5, 3², 7,
 1.
 1, 2², 11,
 1, 2, 19,
 16°.

- 16°. Sit $4n+1 = 149$; $n = 37$.
 $p = 37, 5, 7, 31, 5^2, 17, 7, 5, 19, 5, 7, 53, 73, \text{etc.}$
 $r = 1, 5, 7, 17, 19, 31, 37, 53, 73, \text{etc.}$
- 17°. Sit $4n+1 = 157$; $n = 39$.
 $p = 3, 19, 37, 3, 11, 3^2, 19, 3^2, 3, 17, 3, 11, 3, 17, 71,$
 etc.
 $r = 1, 3, 11, 17, 19, 37, 71, \text{etc.}$
- 18°. Sit $4n+1 = 173$; $n = 43$.
 $p = 41, 37, 31, 23, 13, 1, 13, 29, 47, 67, \text{etc.}$
 $r = 1, 13, 23, 29, 31, 37, 41, 47, 67, \text{etc.}$
- 19°. Sit $4n+1 = 181$; $n = 45$.
 $p = 3^2, 5, 43, 3, 13, 3, 11, 5^2, 3, 5, 3, 11, 2^2, 3^2, 5,$
 $5, 13, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 3, 5, 11, 13, 43, \text{etc.}$
- 20°. Sit $4n+1 = 193$; $n = 48$.
 $p = 2^2, 3, 2, 23, 2, 3, 7, 2^2, 3^2, 2^2, 7, 2, 3^2, 2, 3, 2^2,$
 $2^2, 3, 2, 3, 7, 2, 31, \text{etc.}$
 $r = 1, 2, 3, 7, 23, 31, \text{etc.}$
- 21°. Sit $4n+1 = 197$; $n = 49$.
 $p = 7^2, 47, 43, 37, 29, 19, 7, 7, 23, 41, 61, \text{etc.}$
 $r = 1, 7, 19, 23, 29, 37, 41, 43, 47, 61, \text{etc.}$

Scholion.

5. 14. Ex his omnibus exemplis manifesto liquet, nullos numeros primos sub littera p tamquam factores occurrere, qui non simul ipsi sint residua; quae veritas certe omnem attentionem eo magis meretur, quod ex sola inductione est conclusa, neque etiamnum firma demonstratione

tione corroborata; quia tamen in omnibus aliis exem-
plis tam luculenter se offert, nevisquam desperandum vi-
detur. Qui autem hanc investigationem suscipere voluerit,
probe perpendat, hanc egregiam proprietatem tuam tantum
locum habere, quando $4n + 1$ est numerus primus; si
enim non est primus, plurimi occurrunt casus, quibus hoc
ficus euenit. Huius generis exemplum est, quo $n = 11$;
tum enim prodit $p = 11$; 3^2 ; 5 ; 1 ; 3^2 ; 19 ; 31 ; 61 ;
 79 ; 3^2 . 11 ; etc. unde de numero 8 nihil plane conclu-
dere licet, an ad residua pertineat nec ne? Quod autem
casus, quibus $4n + 1$ est numerus primus, semper suc-
cedat, ratio fortasse in eo est quaerenda, quod pro di-
uisione $2n + 1$ numerus residuorum semper est n , dum cen-
tra si $2n + 1$ non est primus, numerus residuorum mul-
to est minor; id quod in causa esse videtur, quod in al-
lato exemplo circa numerum 3 nihil decidatur. Quicquid
autem sit, nullum plane dubium superesse videtur, quomi-
nus sequens stabiliatur.

Conclusio.

§. 15. Quoties numerus $4n + 1$ fuerit primus,
per eumque omnia quadrata diuidantur, non solum omnes
numeri in hac formula: $n - q, q - n$, siue etiam hac: $q, q + q - n$
contenti, inter residua occurrunt ipsi, sed etiam omnes pla-
nos factores primi, ex quibus illi sint compositi.

Theorema 4.

§. 16. Si $4n + 1$ fuerit numerus primus et per
eum omnia quadrata diuidantur, inter residua omnes occur-
rent numeri in hac formula: $n + q, q + q$, contenti.

De-

Demonstratio.

Hic etiam clarum est, numerum $4n + 1$ infinitis
modis si hac forma: $4p - (2q + 1)^2$, representari posse;
posito enim $4n + 1 = 4p - (2q + 1)^2$, fiet $n = p - q^2 - q$,
siue $p = n + q^2 + q$. Cum ergo $4p - (2q + 1)^2$ sit nu-
merus primus, ante demonstratum est, numerum p inter
residua reperiri; quocirca etiam omnes numeri in hac fore
mula contenti: $n + q, q + q$, inter residua reperientur.

Corollarium 1.

§. 17. Si ergo pro q omnes numeri $0, 1, 2, 3$,
 4 , etc. substituuntur, infiniti huiusmodi occurrunt numeri,
quos tamen omnes ad multitudinem $2n + 1$ deprimere li-
cet, siquidem isti numeri $n + q, q + q$ per diuisorem
 $4n + 1$ diuidantur.

Corollarium 2.

§. 18. Necessario est, hoc modo omnia plane
prodire residua, quandoquidem etiam tam potestates, quam
producta singulorum istorum numerorum inter residua re-
periuntur; Vnde ut ante sequitur, si iam habeantur duo
residua α et β , tum etiam β fore residuum; quin etiam
si α, γ, γ fuerit residuum, ipsum α quoque erit residuum.

Scholion.

§. 19. Cum eiusmodi bina residua infinitis modis
combinari possint, maxime verisimilis est suspicio, praeter
ipsos numeros, in forma $n + q, q + q$ contentos, etiam
omnes eorum factores primos in residuis occurrere; quae
coniectura vtrum pariter ut ante, certo fundamento mae-
ritur

Ma 3

Hic
modis illi
posito eni
siue $p =$
merus pri
residua re
mula cont

§.
 4 , etc. su
quos tam
cet, siqu
 $4n + 1$ d

§.
prodire re
producta
periuntur;
residua α
si α, γ, γ |

§.
combinari
ipsos num
omnes con
coniectura

casus exem-
randum vi-
e voluimus,
tum tantum
primus; si
quibus hoc
 $0, n = 11$;
 $1, 31; 61$;
ne conclu-
nod autem
emper suc-
pro diui-
dum con-
rum mul-
tod in al-
Quicquid
is, quoml-

it primus,
um omnes
 $q, q + q - n$
omnes pla-

§. 16.
omnes occur-
i.
De-

tur nec ne, per frequentia exempla exploremus. Iam supra autem exposuimus numeros in formula $q^2 + q$ contentos, vnde pro quolibet numero primo residua simplicia, pariter vt ante, littera r indicemus.

1°. Sit $4n - 1 = 3$; erit $n = 1$.

$p = 1, 3, 7, 13, 3, 7, 31, 43, 3, 19, 73, 7, 13, 3, 37,$
etc.

$r = 1, 3, 7, 13, 19, 31, 37, 43, 73,$ etc.

2°. Sit $4n - 1 = 7$; erit $n = 2$.

$p = 2, 2^2, 2^3, 2, 7, 2, 11, 2^2, 2^3, 11, 2, 19, 2, 37, 2^2, 23$
 $2^4, 7,$ etc.

$r = 1, 2, 7, 11, 23, 29, 34, 37,$ etc.

3°. Sit $4n - 1 = 11$; erit $n = 3$.

$p = 3, 5, 3^2, 3, 5, 23, 3, 11, 3^2, 5, 59, 3, 5^2, 3, 31,$
 $113,$ etc.

$r = 1, 3, 5, 11, 23, 31, 59, 113,$ etc.

4°. Sit $4n - 1 = 19$; erit $n = 5$.

$p = 5, 7, 11, 17, 5^2, 5, 7, 47, 61, 7, 11, 5, 19, 5, 23,$
etc.

$r = 1, 5, 7, 11, 17, 19, 23, 47, 61,$ etc.

5°. Sit $4n - 1 = 23$; $n = 6$.

$p = 2, 3, 2^2, 2^3, 2^4, 3, 2, 3^2, 2, 13, 2^2, 3^2, 2^4, 3, 2, 31,$
 $2, 3, 13, 2^2, 3, 2^2, 29,$ etc.

$r = 1, 2, 3, 13, 29, 31,$ etc.

6°. Sit $4n - 1 = 31$; erit $n = 8$.

$p = 2^2, 2, 5, 2, 7, 2^2, 5, 2^2, 7, 2, 19, 2, 5^2, 2^4, 2^4, 5,$
 $2, 7, 2, 59,$ etc.

$r = 1, 2, 5, 7, 19, 59,$ etc.

7°.

1 su-
con-
iilia,

17,

1, 23

1,

23,

7°. Sit $4n - 1 = 43$; erit $n = 11$.

$p = 11, 13, 17, 23, 31, 41, 53, 67, 83, 101, 11^2, 101,$
 $11, 11, 13, 17, 23, 31, 41, 53, 67, 83, 101,$ etc.

8°. Sit $4n - 1 = 47$; $n = 12$.

$p = 2^2, 3, 2, 7, 2, 3^2, 2^2, 3, 2^2, 2, 3, 7, 2, 3^2, 2^2, 17,$
 $2^2, 3, 7, 2, 3, 17, 2, 61,$ etc.

$r = 1, 2, 3, 7, 17, 61,$ etc.

9°. Sit $4n - 1 = 59$; $n = 15$.

$p = 3, 5, 17, 3, 7, 3^2, 5, 7, 3^2, 5, 3, 19, 71, 3, 29,$ etc.

$r = 1, 3, 5, 7, 17, 19, 29, 71,$ etc.

10°. Sit $4n - 1 = 67$; $n = 17$.

$p = 17, 19, 23, 29, 37, 47, 59, 73, 89, 107, 127,$ etc.

$r = 1, 17, 19, 23, 29, 37, 47, 59, 73, 89, 107, 127,$
etc.

11°. Sit $4n - 1 = 71$; $n = 18$.

$p = 2, 3^2, 2^4, 5, 2^4, 3, 2, 3, 5, 2, 19, 2^4, 3, 2^2, 3, 5,$
 $2, 37, 2, 3^2, 5, 2^2, 3^2, 2^2, 3, 5^2,$ etc.

$r = 1, 2, 3, 5, 19, 37,$ etc.

12°. Sit $4n - 1 = 79$; $n = 20$.

$p = 2^2, 5, 2, 11, 2, 13, 2^2, 2^2, 5, 2, 31, 2^2, 19,$
 $2^2, 23, 2, 5, 11,$ etc.

$r = 1, 2, 5, 11, 13, 19, 23, 31,$ etc.

13°. Sit $4n - 1 = 83$; $n = 21$.

$p = 3, 7, 23, 3^2, 3, 11, 41, 3, 17, 3^2, 7, 7, 11, 3, 31,$
 $3, 37,$ etc.

$r = 1, 3, 7, 11, 17, 23, 31, 37, 41,$ etc.

14°.

14°. Sit $4n - 1 = 103$; $n = 26$.

$p = 2, 19, 2^3, 7, 2^5, 2, 19, 2, 23, 2^3, 7, 2^3, 17, 2, 41,$

$2, 7^2, 2^3, 29,$ etc.

$r = 1, 2, 7, 13, 17, 19, 23, 29, 41,$ etc.

Scholion.

§. 20. Ex his exemplis iterum abunde patet, omnes plane numeros primos in numeris p contentos ipsos quoque esse residua. Evidens autem est, ut primum hoc de minoribus numeris fuerit certum, de maioribus nullum amplius dubium relinquere; at vero in numeros p binarius non ingreditur, nisi iam fuerit in ipso numero primo n ; ternarius autem, nisi in duobus primis iusti, ex tota serie p excluditur. Eodem modo patet, quinarium, nisi in tribus primis iusti, quoque excludi; septenarius autem penitus excluditur, nisi in quatuor primis iam occurrat, et sic de reliquis. Unde patet, in continuatione vltiori istius seriei nullos numeros primos minores ingredi posse, qui non iam ante fuerint ingressi; quae observatio fortasse ad demonstrationem deducere possit. Verum hic iterum probe notetur, hanc insignem proprietatem tantum locum habere, quoties $4n - 1$ fuerit numerus primus; si enim esset compositus, tum vtrique eiusmodi numeri primi occurrere possunt, de quibus neutiquam liquet, vtrum in ordinem r sint referendi. Veluti si fuerit $n = 30 = 2 \cdot 3 \cdot 5$; tum numeri pro p ita se habebunt:

$p = 2, 3, 5, 2^2, 2^2 \cdot 3, 2 \cdot 3 \cdot 7, 2 \cdot 5^2, 2^3 \cdot 3, 2^2 \cdot 3^2,$
 $2, 43, 2 \cdot 3 \cdot 17, 2^2 \cdot 3 \cdot 5, 2^2 \cdot 5 \cdot 7, 2 \cdot 9^2,$ etc.

Hic

Hic qui
 reducti;

3

Hinc aut
 sine 7 in
 non-residua
 producuntur
 non est

§. cumque
 meri in
 runt ipsi,
 bus illi si

§. formula ($4as$)
 vel $4as$
 tur, tum

C ille primi
 $+ 4as -$
 hoc vero
 rem habet
 residuis e
 Euleri (

17, 2, 41,

nde patet, intentos ipsos numeros p is iusti, ex narium, nisi rius autem occurat, et heriori ingredi posse, atio fortasse hic iterum tum locum s; si enim i primi occur in or-

$o = 2 \cdot 3 \cdot 5$;
 $2^2, 3^2,$
 $1, 9^2,$ etc.

Hic

Hic quidem statim apparet, binarium ad residua esse referendum; quo sublato iudicium redit ad sequentes numeros:

$3 \cdot 5, 3^2, 3 \cdot 7, 5^2, 43, 3 \cdot 17, 5 \cdot 7, 3^3,$ etc.

Hinc autem nullo modo concludi potest, sine 3, sine 5, sine 7 in residuis reperiri; et fieri possit, ut singuli essent non-residua; quandoquidem producta ex binis non-residuis producunt residua; verum etiam hinc numerus $4n - 1 = 119$ non est primus. De primis autem certa videtur haec

Conclusio.

§. 21. Quoties numerus $4n - 1$ fuerit primus per eumque dividantur omnia quadrata; non solum omnes numeri in forma $n + q$ contenti inter residua occurrunt ipsi, sed etiam omnes plane factores primi, eorumque illi sunt compositi.

Theorema generale.

§. 22. Denotante T numerum quemcumque in hoc formula $(2q + 1)^2 - 4at$ contentum, si fuerit vel $4as + T$, vel $4as - T$ numerus primus, per eumque quadrata dividantur, tum in residuis semper reperietur numerus a .

Demonstratio.

Cum enim sit $T = (2q + 1)^2 - 4at$; numerus ille primus erit vel $4as - 4at + (2q + 1)^2$, vel $4as + 4at - (2q + 1)^2$. Illo casu habebimus $p = a(s - t)$; hoc vero $p = a(s + t)$, sicque in vtroque casu p factorem habet a , qui ergo per praecedentes conclusiones in residuis ex quadratis ortis occurret.

Euleri Opusc. Anal. Tom. I.

N 2

Co-

Corollarium 1.

§. 23. Hoc ergo modo numeri T ex quadratis (2q + 1)² formari infra 4a deprimi poterunt; sicque multitudine horum valorum ad numerum determinatum reducere, etiam si numeri (2q + 1)² in infinitum progrediantur. Invenitis autem omnibus ipsis T valoribus ipso 4a minoribus, si illis continuo addantur multiplica ipsius 4a, hos valores in infinitum continuare licebit.

Corollarium 2.

§. 24. Quia numerus a inter residua quadratorum occurrit, semper dabitur formula xx - ay per numerum illum primum divisibilis, siue is sit 4as + T; siue 4as - T; ac si ille numerus primus vocetur 2m + 1, tum formula a^m - 1 divisorem habebit 2m + 1.

Scholion.

§. 25. Quot autem valores diversos littera T infra 4a forriatur, id pendet ab indole numeri a, siue is fuerit primus siue compositus; atque hoc discrimen probe est notandum, cum vltior evolutio harum formularum pro casibus, quibus a est numerus compositus, commode expediiri nequeat, nisi casus, quibus a est numerus primus, ante fuerint explorati.

Theorema.

§. 26. Si a fuerit numerus primus, puta 2a + 1, tum numerus valorum litterae T ipso 4a minorum erit = a, et totidem numeri formae 4n + 1 inde excluduntur.

De-

x quadratis
 ant; sicque
 unatum re-
 grediantur.
 4a minoribus, hos
 valores in infinitum
 continuare licebit.
 Quia numerus a inter
 residua quadratorum
 occurrit, semper dabitur
 formula xx - ay per
 numerum illum primum
 divisibilis, siue is sit
 4as + T; siue 4as - T;
 ac si ille numerus primus
 vocetur 2m + 1, tum
 formula a^m - 1 divisorem
 habebit 2m + 1.
 Quot autem valores
 diversos littera T infra
 4a forriatur, id pendet
 ab indole numeri a,
 siue is fuerit primus
 siue compositus; atque
 hoc discrimen probe
 est notandum, cum
 vltior evolutio harum
 formularum pro casibus,
 quibus a est numerus
 compositus, commode
 expediiri nequeat, nisi
 casus, quibus a est
 numerus primus, ante
 fuerint explorati.

Demonstratio.

Omnes valores diversi litterae T ipso 4a minorum colliguntur ex quadratis imparibus minoribus quam a² = (2a + 1)², quae ergo sunt 1, 9, 25, 49, ... (2a - 1)², quorum numerus vtiq; est a. Peripicuum autem est, ex quadratis maioribus quam a eosdem profus valores ipsius T resutare, qui ex minoribus prodierunt. Sit enim quadratum quodvis maius (a + β)², et quia eorum differentia 4aβ divisibilis est per 4a, vtiq; eadem residuum oritur necesse est. Facile autem porro intelligitur, ex omnibus quadratis ipso a minoribus diversa residua nasci debere. Quia iam T denotat numeros formae 4n + 1, videamus, quot huiusmodi numeri ab unitate vsque ad 4a = 8a + 4 occurrant. Facile autem patet, eorum numerum siue = 2a + 1, inter quos occurrit vnus per a divisibilis; quo excluso multitudine reliquorum est = 2a; quare cum multitudine valorum idoneorum ipsius T sit = a, euidens est totidem numeros formae 4n + 1 inde excludi.

Corollarium 1.

§. 27. Quia omnes valores litterae T in forma 4n + 1 continentur, si omnes numeri huius formae ab unitate vsque ad 4a scribantur, eorum tenuissis tantum praebet veros valores litterae T, reliqui vero omnes inde excluduntur. Vtatur autem littera Θ ad huiusmodi numeros exclusos denotandos.

Corollarium 2.

§. 28. Cum ergo omnes numeri formae 4n + 1, qui sunt:

N n 2 2, 5,

1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, etc.
 pro quouis casu numeri a siue ad ordinem terminorum
 $T = (2q + 1)^2 - 4at$, siue ad ordinem exclusionum \ominus
 referantur, operae pretium erit, ambos istos ordines, pro
 minoribus saltem ipsius a valoribus, qui quidem sint pri-
 mi, exhibere; atque vtile erit, non solum primam perio-
 dum horum numerorum ipso $4a$ minorum, sed etiam pe-
 quentes periodos, addendo continuo $4a$, ob oculos ex-
 ponere:

1°. Sit $a = 2$; erit $4a = 8$.

$$T = 1 \mid 9 \mid 17 \mid 25 \mid 33 \mid \text{etc.}$$

$$\ominus = 5 \mid 13 \mid 21 \mid 29 \mid 37 \mid \text{etc.}$$

2°. Sit $a = 3$; erit $4a = 12$.

$$T = 1 \mid 13 \mid 25 \mid 37 \mid 49 \mid 61 \mid \text{etc.}$$

$$\ominus = 5 \mid 17 \mid 29 \mid 41 \mid 53 \mid 65 \mid \text{etc.}$$

Quia hic a erat 3, quadrata per 3 diuisibilia excludi de-
 bebant:

3°. Sit $a = 5$, erit $4a = 20$.

$$T = 1, 9 \mid 21, 29 \mid 41, 49 \mid 61, 69 \mid 81, 89 \mid \text{etc.}$$

$$\ominus = 13, 17 \mid 33, 37 \mid 53, 57 \mid 73, 77 \mid 93, 97 \mid \text{etc.}$$

Hic scilicet ex ordine \ominus exclusimus numerum 5, vt pote
 ipsi a aequalem.

4°. Sit $a = 7$; erit $4a = 28$.

$$T = 1, 9, 25 \mid 29, 37, 53 \mid 57, 65, 81 \mid \text{etc.}$$

$$\ominus = 1, 13, 17 \mid 33, 41, 45 \mid 61, 69, 73 \mid \text{etc.}$$

Hic in ordine \ominus omnimodis numerum 21, vt pote per $a = 7$
 diuisibilem.

5°.

minorum
 orum \ominus
 nes, pro
 sint pri-
 in perio-
 etiam se-
 ulos ex-

5°. Sit $a = 11$; $4a = 44$.

$$T = 1, 5, 9, 25, 37 \mid 45, 49, 53, 69, 81 \mid \text{etc.}$$

$$\ominus = 13, 17, 21, 29, 41 \mid 57, 61, 65, 73, 85 \mid \text{etc.}$$

$$89, 93, 97, 113, 125 \mid \text{etc.}$$

$$101, 105, 109, 117, 129 \mid \text{etc.}$$

6°. Sit $a = 13$; $4a = 52$.

$$T = 1, 9, 17, 25, 29, 49, 53, 61, 69, 77, 81, 101, \text{etc.}$$

$$\ominus = 5, 21, 33, 37, 41, 45, 57, 73, 85, 89, 93, 97, \text{etc.}$$

7°. Sit $a = 17$; $4a = 68$.

$$T = 1, 9, 13, 21, 25, 33, 49, 53, \text{etc.}$$

$$\ominus = 5, 29, 37, 41, 45, 57, 61, 65, \text{etc.}$$

8°. Sit $c = 19$; $4a = 76$.

$$T = 1, 5, 9, 17, 25, 45, 49, 61, 73, 77, 81, 85, 93, \text{etc.}$$

$$101, 121, 125, 137, 149, \text{etc.}$$

$$\ominus = 13, 21, 29, 33, 37, 41, 53, 65, 69, 89, 97, 105, \text{etc.}$$

$$109, 113, 117, 129, 141, 145, \text{etc.}$$

9°. Sit $a = 23$; $4a = 92$.

$$T = 1, 9, 13, 25, 29, 41, 49, 73, 77, 81, 85, \text{etc.}$$

$$\ominus = 5, 17, 21, 33, 37, 45, 53, 57, 61, 65, 89, \text{etc.}$$

10°. Sit $a = 29$; $4a = 116$.

$$T = 1, 5, 9, 13, 25, 33, 45, 49, 53, 57, 65, 81, 93, \text{etc.}$$

$$109, \text{etc.}$$

$$\ominus = 17, 21, 37, 41, 61, 69, 73, 77, 85, 89, 97, 101, \text{etc.}$$

$$105, 113, \text{etc.}$$

per $a = 7$

5°.

indi de-

etc.

, vt pote

Scholion.

§. 29. Hinc ergo pro istis numeris primis a innotescunt tam valores litterae T , quam litterae Θ , quos ita intelligere decet, ut quoties formula $4as + T$, vel $4as - T$ fuerit numerus primus, puta $2m + 1$, tum semper exhiberi possit formula $xx - ayy$ per $2m + 1$ divisibilis; tum vero etiam semper formula $a^m - 1$ eandem habeat divisorem $2m + 1$, ita ut iam plura theoremata supra allata, scilicet quoties a fuerit numerus primus, ita inveniende possimus enuntiare, ut quoties fuerit $4as + T$ numerus primus $= 2m + 1$, tum semper formula $a^m - 1$ eundem admittat divisorem; quo observato nullum amplius dubium supererit, quia numeri sub ordine Θ comprehendendi contraria gaudent proprietate, quam iam ita enuntiare licebit, ut quoties formula $4as + \Theta$ fuerit numerus primus $= 2m + 1$; tum non amplius formula $a^m - 1$ per eum sit divisibilis; unde cum formula $a^{2m} - 1$ semper sit divisibilis, sequitur hoc casu semper formulam $a^m + 1$ per numerum primum $2m + 1$ fore divisibilem. Atque haec duo enuntiatia omnes casus supra allatos exhibuunt, quibus numerus a erat primus; quando autem a habet factores, res seorsum se habet, hosque casus peculiari modo tractari conveniet.

Problema.

§. 30. Si numerus a fuerit compositus, puta $a = fg$, inveniuntur numeros utriusque indolis per litteras T et Θ designatos.

So.

Solutio.

Hic igitur quaeruntur omnes divisores primi $2m + 1$ sub formula $4fgs + T$ contenti, per quos formula $(fg)^m - 1$ sit divisibilis; id quod duplici modo fieri poterit, vel quando haec duae formulae: $f^m - 1$ et $g^m - 1$ per $2m + 1$ sunt divisibiles, vel etiam haec duae formulae: $f^m + 1$ et $g^m + 1$. Priore enim casu, cum sit

$$(fg)^m - 1 = g^m (f^m - 1) + g^m - 1,$$

utique haec formula per $2m + 1$ dividi poterit. Tam pro numeris primis f et g divisores primi hoc praesentantes supra sunt inveniendi, quos distinctionis gratia ita repraesentemus:

$$4fgs + T^{(f)}; \text{ et } 4g.f.s + T^{(g)};$$

quae duae formulae in unam coalescent, si ex valoribus supra datis litterarum $T^{(f)}$ et $T^{(g)}$ eos excerpamus, qui utrique sunt communes. Hi enim si littera T comprehendantur, utique omnes numeri primi huius formulae $4fgs + T$ quaesito satisfaciunt. Posteriore autem casu, quo formulae $f^m + 1$ et $g^m + 1$ divisorem habent $2m + 1$, quia est

$$(fg)^m - 1 = f^m (g^m + 1) - f^m - 1;$$

hinc formulae idem divisor conveniet. Pro hoc autem casu supra vidimus, formam divisionum primorum esse

$$4fgs + \Theta^{(f)} \text{ et } 4g.f.s + \Theta^{(g)};$$

quare si ex valoribus litterae Θ pro numeris f et g ii, qui ipsi sunt communes, excerpantur, eos nunc etiam valoribus litterae T accenseri oportet; sicque omnes valores quaesiti litterae T obtinebuntur, si tam numeri formulis $T^{(f)}$ et $T^{(g)}$ communes, quam etiam ii, quos formulae

a innotescunt, vel tum $2m + 1$ eundem admittat divisorem, vel $2m + 1$ sit divisor $f^m + 1$ et $g^m + 1$. Priore enim casu, cum sit $(fg)^m - 1 = g^m (f^m - 1) + g^m - 1$, utique haec formula per $2m + 1$ dividi poterit. Tam pro numeris primis f et g divisores primi hoc praesentantes supra sunt inveniendi, quos distinctionis gratia ita repraesentemus:

quae duae formulae in unam coalescent, si ex valoribus supra datis litterarum $T^{(f)}$ et $T^{(g)}$ eos excerpamus, qui utrique sunt communes. Hi enim si littera T comprehendantur, utique omnes numeri primi huius formulae $4fgs + T$ quaesito satisfaciunt. Posteriore autem casu, quo formulae $f^m + 1$ et $g^m + 1$ divisorem habent $2m + 1$, quia est

hinc formulae idem divisor conveniet. Pro hoc autem casu supra vidimus, formam divisionum primorum esse

quare si ex valoribus litterae Θ pro numeris f et g ii, qui ipsi sunt communes, excerpantur, eos nunc etiam valoribus litterae T accenseri oportet; sicque omnes valores quaesiti litterae T obtinebuntur, si tam numeri formulis $T^{(f)}$ et $T^{(g)}$ communes, quam etiam ii, quos formulae

So.

mutae $\Theta^{(U)}$ et $\Theta^{(S)}$ communes habent, contingantur, atque vsque ad terminum $4fg = 4a$ producantur; quem in finem iam supra valores harum litterarum ultra primam periodum continuauimus. His autem iocentis reliqui numeri formae $4n + 1$ hinc exclusi valores debunt litterae Θ , quos etiam ita colligere licet, ut eo referantur tam termini litteris $T^{(U)}$ et $\Theta^{(S)}$, quam litteris $T^{(S)}$ et $\Theta^{(U)}$ communes.

Exemplum.

§. 31. Quia haec operatio facillime exemplo illustrabitur, sit $a = 15$, ideoque $f = 3$, et $g = 5$, pro quo utroque numero ex supra allatis deprimantur valores litterarum T et Θ . Inde igitur habebimus:

$$\begin{aligned} \text{Pro } \{ T^{(U)} &= 1, 13, 25, 37, 49, 61. \\ f = 3 \{ \Theta^{(U)} &= 5, 17, 29, 41, 53, 65. \end{aligned}$$

$$\text{Pro } \{ T^{(S)} = 1, 9, 21, 29, 41, 49, 61, 69.$$

$$g = 5 \{ \Theta^{(S)} = 13, 17, 33, 37, 53, 57, 73, 77.$$

quos valores ultra terminum $4a = 4fg = 60$ continuauimus,

Iam litterae $T^{(U)}$ et $T^{(S)}$ sequentes habent terminos communes: 1, 49, 61, litterae autem $\Theta^{(U)}$ et $\Theta^{(S)}$ communes habent istos terminos 17, 53, qui numeri continuant praebent valores litterae T pro isto casu. At pro littera Θ capiuntur primo termini communes ex litteris $T^{(U)}$ et $\Theta^{(S)}$, qui sunt 13, 37; tum vero etiam numeri litteris $T^{(S)}$ et $\Theta^{(U)}$ communes, qui sunt 29, 41. Consequenter pro casu proposito $a = 15$ valores litterarum T et Θ per primam periodum, vsque ad $4a = 60$ continuauit, erunt:

$$T =$$

antur, atque; quem ultra primis reliqui abunt litterae referantur $T^{(S)}$ et $\Theta^{(U)}$ et

$T = 1, 17, 49, 53.$
 $\Theta = 13, 29, 37, 41.$
 Hic scilicet occurrunt omnes numeri formae $4n + 1$, qui quidem ad 15 sunt primi; et leniter attendenti patet, totidem semper terminos in utrumque ordinem T et Θ ingredi.

Scholion.

§. 32. Quo haec postrema observatio melius intelligatur, regula haud adeo comunis notetur, quae offendit, quot ab unitate vsque ad datum numerum N occurrant numeri ad ipsum primi, vbi quidem statim patet, si N fuerit ipse numerus primus, tum omnes praecedentes, quorum multitudo est $N - 1$, simul quoque ad eum esse primos; sin autem N fuerit numerus vtrunque compositus, semper repraesentari poterit hac forma generali

$$N = a^\alpha \cdot b^\beta \cdot c^\gamma \cdot d^\delta \dots$$

vbi a, b, c , etc. denotant numeros primos; tum autem trahendo numerorum ad N primorum iploque minorum erit

$$(a - 1) a^{\alpha-1} \cdot (b - 1) b^{\beta-1} \cdot (c - 1) c^{\gamma-1} \dots$$

Cum nunc nostro casu sit $N = 60 = 2^2 \cdot 3 \cdot 5$, erit multitudo numerorum ad N primorum iploque minorum

$$= 1 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 4 = 16,$$

qui cum omnes sint impares et tam formae $4n + 1$ quam formae $4n - 1$, nostrae formae $4n + 1$ tantum adierunt numeri 8, quorum semiffis ad litteram T , reliqui vero ad litteram Θ referuntur. Vamur ergo hac regula inuenta ad numeros T et Θ pro simplicioribus numeris a ex binis factoribus primis constantibus euoluendos:

1°. Sit $a = 2, 3; 4a = 24$.

T = 1, 5, 25, 29 | 49, 53 | 73, 77,
 ① = 13, 17 | 37, 41 | 61, 65 | 85, 89,

2°. Sit $a = 2, 5; 4a = 40$.

T = 1, 9, 13, 37 | 41, 49, 53, 77,
 ① = 17, 33, 21, 29 | 57, 73, 61, 69.

3°. Sit $a = 2, 7; 4a = 56$.

T = 1, 5, 9, 13, 25, 45 | 57, 61, 65, 69, 81, 101,
 ① = 17, 29, 33, 37, 41, 53 | 73, 85, 89, 93, 97, 109.

4°. Sit $a = 2, 11; 4a = 88$.

T = 1, 9, 13, 21, 25, 29, 49, 61, 81, 85,
 ① = 5, 17, 37, 41, 45, 53, 57, 65, 69, 73.

5°. Sit $a = 2, 13; 4a = 104$.

T = 1, 5, 9, 17, 21, 25, 37, 45, 49, 81, 85, 93,
 ① = 29, 33, 41, 53, 57, 61, 69, 73, 77, 89, 97, 101.

6°. Sit $a = 3, 5; 4a = 60$.

T = 1, 17, 49, 53,
 ① = 13, 29, 37, 41.

7°. Sit $a = 3, 7; 4a = 84$.

T = 1, 5, 17, 25, 37, 41,
 ① = 13, 29, 53, 61, 65, 73.

Problema.

§. 33. Si a fuerit numerus utcumque compositus, invenire valores litterarum T et ①, qui illi conveniant.

Solutio-

Solutio.

Primo notetur, si a fuerit quadratum, puta ff , quia pro binis factoribus f et f , tam litterae T, quam ① inter se conveniunt, omnes plane numeri formae $4m + 1$, quatenus scilicet ad f sunt primi, ad ordinem T sunt referendi, ita ut ordo ① plane vacuus relinquatur, id quod naturae rei manifeste postulat. Cum enim sit $a = ff$, ideoque $a^m = f^{2m}$, semper formula $f^{2m} - 1$ divisibilis est per numerum primum $2m + 1$, sicque forma $a^m + 1$, nunquam hunc divisiorem admittit. Deinde si fuerit $a = ffg$, quoniam pro ff in ordine T omnes numeri occurrunt, in ① vero nulli, manifestum est, pro hoc casu in ordinem T eosdem numeros ingredi, qui pro simplici numero g sunt inveniendi; neque vero ex ambobus ① vilius praeterca accedet, omissi vero debent illi numeri, qui ad ff non sunt primi. Denique si a fuerit productum ex pluribus numeris primis, veluti $a = fgbk$; quaerantur pro factoribus f, g et b, k numeri ad ordines T et ① referendi, ex quibus deinceps valores harum litterarum pro ipso numero f perinde concludentur, vti in problemate praecedente.

Exemplum.

§. 34. Sit $a = 30 = 2 \cdot 3 \cdot 5$, ideoque $4a = 120$; sumantur primo litterae T et ① pro numero 3, 5 = 15, qui autem vsque ad 120 continuantur, qui sunt.

pro $\begin{cases} T = 1, 17, 49, 53, 61, 77, 109, 113, \\ 3 \cdot 5 \text{ } \left\{ \begin{array}{l} ① = 13, 29, 37, 41, 73, 89, 97, 101. \end{array} \right.$

Cum his comparentur ambae formae factori 2 respondentes atque termini communes utriusque T respiciuntur.

1, 17, 49, 113,

O o 2

ter-

finali
 qui a
 sumantur
 Cum
 res ai

Solutio-

aque compositus,
 illi conveniant.

pro b
 ter se
 quate
 ferendi
 naturae
 que
 nume
 quam
 quoni
 ① ve
 coste
 sunt
 accedi
 primi
 mers
 fg et
 deince
 rinde

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

termini autem communes vtriusque litterae \odot sunt

13, 29, 37, 101,

quocirca ordines quaefti T et \odot pro numero $a = 30$ erunt:

T = 1, 13, 17, 29, 37, 49, 101, 113, etc.

$\odot = 41, 53, 61, 73, 77, 89, 97, 109, \text{etc.}$

Scholion.

§. 35. Colligamus iam omnia haecenus inuenta, ac pro omnibus numeris a , exceptis ipfis quadratis, vsque ad 30 formas numerorum primorum $2m + 1$ ordine exhibitae, per quos vel $a^m - 1$ vel $a^m + 1$ fit diuisibilis;

1.	$2m + 1$	$a^m + 1$
2.	$8, 5 + 1$ $8, 5 + 5$	$a^m - 1$ $a^m + 1$
3.	$12, 5 + 1$ $12, 5 + 5$	$3^m - 1$ $3^m + 1$
5.	$20, 5 + 1, 9,$ $20, 5 + 13, 17,$	$5^m - 1$ $5^m + 1$
6.	$24, 5 + 1, 5,$ $24, 5 + 13, 17,$	$6^m - 1$ $6^m + 1$
7.	$28, 5 + 1, 9, 25,$ $28, 5 + 5, 13, 17,$	$7^m - 1$ $7^m + 1$
8.	$32, 5 + 1, 9, 17, 25,$ $32, 5 + 5, 13, 21, 29,$	$8^m - 1$ $8^m + 1$

10.

\odot sunt

mero $a = 30$

c.

etc.

anus inuenta, ac ratis, vsque ad 1 ordine exhibitae, per quos vel $a^m - 1$ vel $a^m + 1$ fit diuisibilis;

1.	$a^m + 1$
2.	$a^m - 1$ $a^m + 1$
3.	$3^m - 1$ $3^m + 1$
5.	$5^m - 1$ $5^m + 1$
6.	$6^m - 1$ $6^m + 1$
7.	$7^m - 1$ $7^m + 1$
8.	$8^m - 1$ $8^m + 1$

10.

10.	$40, 5 + 1, 9, 13, 37,$ $40, 5 + 17, 21, 29, 33,$	$10^m - 1$ $10^m + 1$
11.	$44, 5 + 1, 5, 9, 25, 37,$ $44, 5 + 13, 17, 21, 29, 41,$	$11^m - 1$ $11^m + 1$
12.	$48, 5 + 1, 13, 25, 37,$ $48, 5 + 5, 17, 29, 41,$	$12^m - 1$ $12^m + 1$
13.	$52, 5 + 1, 9, 17, 25, 29, 49,$ $52, 5 + 5, 21, 33, 37, 41, 45,$	$13^m - 1$ $13^m + 1$
14.	$56, 5 + 1, 5, 9, 13, 25, 45$ $56, 5 + 17, 29, 33, 37, 41,$	$14^m - 1$ $14^m + 1$
15.	$60, 5 + 1, 17, 49, 53,$ $60, 5 + 13, 29, 37, 41,$	$15^m - 1$ $15^m + 1$
17.	$68, 5 + 1, 9, 13, 21, 25, 33, 49, 53,$ $68, 5 + 5, 29, 37, 41, 45, 57, 61, 65,$	$17^m - 1$ $17^m + 1$
18.	$72, 5 + 1, 17, 25, 41, 49, 65,$ $72, 5 + 5, 13, 29, 37, 53, 61,$	$18^m - 1$ $18^m + 1$
19.	$76, 5 + 1, 5, 9, 17, 25, 45, 49, 61, 73,$ $76, 5 + 13, 21, 29, 33, 37, 41, 53, 65, 69,$	$19^m - 1$ $19^m + 1$
20.	$80, 5 + 1, 9, 21, 29, 41, 49, 61, 69,$ $80, 5 + 13, 17, 33, 37, 53, 57, 73, 77,$	$20^m - 1$ $20^m + 1$
21.	$84, 5 + 1, 5, 17, 25, 37, 41,$ $84, 5 + 13, 29, 53, 61, 65, 73,$	$21^m - 1$ $21^m + 1$
22.	$88, 5 + 1, 9, 13, 21, 25, 29, 49, 61, 81, 85,$ $88, 5 + 5, 17, 37, 41, 45, 53, 57, 65, 69, 73,$	$22^m - 1$ $22^m + 1$

003

23-

23.	$92.5 \mp 1, 9, 13, 25, 29, 41, 49, 73, 77,$ $81, 85,$	$23^m - 1,$
	$92.5 \mp 5, 17, 21, 33, 37, 45, 53, 57, 61,$ $65, 89,$	$23^m + 1,$
24.	$96.5 \mp 1, 5, 25, 29, 49, 53, 73, 77,$ $96.5 \mp 13, 17, 37, 41, 61, 65, 85, 89,$	$24^m - 1,$ $24^m + 1,$
26.	$104.5 \mp 1, 5, 9, 17, 21, 25, 37, 45, 49, 61,$ $85, 93,$ $104.5 \mp 29, 33, 41, 53, 57, 61, 69, 73, 77,$ $89, 97, 101,$	$26^m - 1,$ $26^m + 1,$
27.	$108.5 \mp 1, 13, 25, 37, 49, 61, 71, 85, 97$ $108.5 \mp 5, 17, 29, 41, 53, 65, 77, 89, 101,$	$27^m - 1,$ $27^m + 1,$
28.	$112.5 \mp 1, 9, 25, 29, 37, 53, 57, 65, 81,$ $93, 109,$ $112.5 \mp 5, 13, 17, 33, 41, 45, 61, 69, 73,$ $89, 97, 101,$	$28^m - 1,$ $28^m + 1,$
29.	$116.5 \mp 1, 5, 9, 13, 25, 33, 45, 49, 53, 57,$ $65, 81, 93, 109,$ $116.5 \mp 17, 21, 37, 41, 61, 69, 73, 77, 85,$ $89, 97, 101, 105, 113,$	$29^m - 1,$ $29^m + 1,$
30.	$120.5 \mp 1, 13, 17, 29, 37, 49, 101, 113,$ $120.5 \mp 41, 53, 61, 73, 77, 89, 97, 109,$	$30^m - 1,$ $30^m + 1,$

Nunc igitur omnia, quae ante fuerant tradita, satis clare percipere licet atque in hoc genere nihil aliud superesse videtur, quam ut binae illae conclusiones ex observationibus deductae firmis demonstrationibus amantur.

Poll-

77,	$23^m - 1,$
7, 61,	$23^m + 1,$
9,	$24^m - 1,$ $24^m + 1,$
49, 61,	$26^m - 1,$
73, 77,	$26^m + 1,$
15, 97	$27^m - 1,$
9, 101,	$27^m + 1,$
81,	$28^m - 1,$
19, 73,	$28^m + 1,$
53, 57,	$29^m - 1,$
77, 85,	$29^m + 1,$
113,	$30^m - 1,$
109,	$30^m + 1,$

ditia, satis clare ill aliud superesse ex observationibus amantur.

Poll-

Possquam pro quouis numero a , sine primo, sine composito, valores litterarum T et \odot fuerint inventi, sequentia duo theoremata notari mereantur.

I. Omnes diuisores primi formae $xx - ayy$ in alterutra harum formarum: $4as \mp T$, vel $4as - T$ continentur.

II. Omnes diuisores primi huius formae: $xx + ayy$ in alterutra harum formularum: $4as \mp T$ vel $4as - \odot$ continentur.

Sponte autem patet pro x et y eiusmodi numeros sumi debere, ut bina membra xx et ayy nullum habeant diuisorem communem.

Propo-